

*Pr. Eugen DRĂGOI**

BĂNEASA, CONTRIBUȚII LA ISTORIA BISERICĂ LOCALĂ**

Băneasa, Contributions to Local Church History

Abstract: This study brings new documentary contributions with regards to the history of the Băneasa commune, which is situated in the North-East of Galați County. The origins and the evolution of the human settlements from the area and a series of important personalities from Băneasa commune are presented, before a final focus on the church history of the commune: the churches, the priests and the clergy.

Keywords: Băneasa, Galați, Covurlui, Orthodox Church

*

Considerații istorice generale despre satul și comuna Băneasa

Comuna Băneasa, cu cele două sate componente, Băneasa și Roșcani¹ se află situată pe colinele domoale ale Covurluiului, în NE județului Galați, între Tg. Bujor și Berești². Satul Băneasa este traversat pe o distanță de peste de 2 km de râul Chineja, afluent al Prutului, amintit în documente vechi încă din prima jumătate a secolului al XV-lea³. Numele Chineja, subliniază istoricul Paul Păltănea, vine „de la

* editurapartener@yahoo.com.

** O versiune primară a articolului a fost publicată în „Studii danubiene“, an. III-IV, nr. 3, Galați, 2012, p. 101-126.

¹ Mărturie despre satul Roșcani și biserica din localitate la pr. Eugen Drăgoi, *Biserica „Adormirea Maicii Domnului“ din Roșcani, județul Galați. Câteva mărturii și documente inedite*, în „Danubius“, XXIX, Editura Muzeului de Istorie Galați, 2011, p. 149-161.

² Sorin Geacu, *Județul Galați. Dicționar de geografie fizică*, p. 25.

³ *Documenta Romaniae Historica*, A. Moldova, vol. I, p. 397-398, doc. 280. Între satele pe care Petru voievod le dăruiește lui „pan Cernat ploscar“ și fratelui său Ștefu, întărind stăpânirea lor peste acestea se menționează și „seliștea Comăneștilor la gura Cnejei“. Chineja, potrivit lui Sorin Geacu (*Județul Galați. Dicționar de geografie fizică*, p. 57) își are obârșia pe teritoriul comunei Berești; după un parcurs de 79 km debarșează în Prut, în dreptul satului Giurgiulești din Republica Moldova, la est de Galați.

apelativul *cneaz* și atestă existența unei organizații social-juridice românești anterioară formării statului feudal Moldova⁴.

Spațiul actualei comune Băneasa a fost locuit din perioade străvechi, după cum au dovedit rezultatele cercetărilor făcute în zonă de renumiți arheologi. Astfel, prin 1950 cercetătorul V. Sficlea descoperă pe teritoriul satului Băneasa, în punctul numit „Rediul Dogorului“ resturi fosile de cerb gigant din perioada glaciară; alte asemenea materiale paleontologice au fost recuperate în 1980 din râpa de pe Valea Slivnei de săteanul Ionică David din Băneasa⁵. Descoperiri similare s-au făcut și în punctul numit *La Spulberătură*, pe dunele de lângă Pădurea lui Macri, la cca 2 km nord-est de sat⁶. În 1956 a fost descoperit întâmplător un mormânt de inhumație, „conținând un schelet întins pe spate și cu mâinile pe piept, având ca inventar o sabie din fier, fără gardă, păstrată fragmentar caracteristică secolelor X-XI“, încadrată descoperirilor arheologice de factură sau influență creștină⁷.

O întinsă așezare cu mărturii de viață din epoca bronzului până în perioada feudalismului timpuriu (secolele XI-XIII) a fost identificată în vatra satului, în interfluviul dintre pâraiele Băneasa și Chineja⁸.

În perimetrul locuinței lui Toader Mingireanu situată pe partea dreaptă a pârâului Chineja s-au descoperit urmele unei așezări neo-eneolitice⁹. „Cele mai vechi urme materiale de locuire – scria arheologul I. T. Dragomir – aparțin unei așezări neolitice, specifică aspectului cultural Stoicani-Aldeni, ce corespunde cronologic fazei Gumelnița A1“¹⁰. Descoperirea a fost urmată de sondaje și săpături arheologice efectuate de specialiști ai Muzeului Județean de Istorie din Galați, în anul 1967. Pe baza materialului arheologic identificat și datat, aceștia au conchis că locuitorii vechilor perioade istorice de la Băneasa erau sedentari, ocupându-se cu

⁴ Paul Păltănea, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, comentariu la doc. nr. 15; Emil Petrovici, *Adjective posesive slave în – j - ca toponimice pe teritoriul RPR*, în „Studii și cercetări lingvistice“, 4, București, 1953, p. 66-67. „Proprietarul Văii Chineja a fost, prin urmare un cneaz, un jude al populației din acea parte a Moldovei“ (p. 67); Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Editura Academiei RPR, București, 1963, p. 208.

⁵ Dr. Mihalache Brudiu, *Mesaje din perioada glaciară*, în „Viața nouă“, Galați, 24 februarie 1985, p. 2.

⁶ N. Zaharia, M. Petrescu-Dîmbovița, Em. Zaharia, *Așezări din Moldova de la paleolitic până în secolul al XVIII-lea*, Editura Academiei, București, 1970, p. 312, nr. 312.

⁷ *Ibidem*, p. 311; Dan Gh. Teodor, *Creștinismul la est de Carpați*, p. 167.

⁸ N. Zaharia, M. Petrescu-Dîmbovița, Em. Zaharia, *op. cit.*, p. 312, nr. 312.

⁹ Ultima fază a neoliticului (mileniul 3 a. Hr.), care face trecerea la epoca bronzului.

¹⁰ Ion T. Dragomir, *Contribuții la cunoașterea aspectului cultural Stoicani-Aldeni (Săpăturile de la Lișcoteanca, județul Brăila și Băneasa, județul Galați)*, în „Danubius“, II-III, Galați, 1969, p. 53. Pentru inventarul arheologic al acestei așezări, *Idem*, p. 53-56; *Idem*, *Aspectul cultural Stoicani-Aldeni în lumina săpăturilor de la Lișcoteanca (jud. Brăila), Băneasa și Suceveni (jud. Galați)*, în „Memoria Antiquitatis“, II, Muzeul de Istorie Piatra Neamț, 1970, p. 25-38; *Județul Galați pe scara timpului*, p. 28.

„cultivarea primitivă a plantelor, documentată atât prin prezența boabelor de grâu carbonizate, cât și a fragmentului de râșniță primitivă... dar și cu creșterea vitelor, cu vânătoarea... cu culesul, pescuitul și olăritul“¹¹.

În 1969 reputatul arheolog Mihalache Brudiu, originar din comuna Băneasa, descoperea pe teritoriul localității natale, în punctul numit „Fântâna lui Toader Bușilă“ o așezare aparținând tardenoasianului¹². Această așezare reprezintă, potrivit cercetătorului amintit, „limita sudică a grupului de așezări din perioada târzie a primei epoci a pietrei în sud-estul Moldovei“¹³. O a doua așezare din aceeași epocă este descoperită de același arheolog, în 1971, în punctul numit „Fântâna Gemenii“¹⁴.

Tot pe teritoriul satului Băneasa „s-au descoperit urme materiale de locuire, aparținând culturii Noua¹⁵, din perioada de sfârșit a epocii bronzului¹⁶, iar la suprafața solului, pe o mare întindere, s-au găsit fragmente ceramice din sec. III-IV e. n., amestecate cu altele de proveniență feudală mult mai târzii“¹⁷.

Băneasa apare pentru prima dată cu acest nume, dar nu cu referire la sat ci la „valea Bănesii“, într-un document al lui Ștefan cel Mare din 12 ianuarie 1495, prin care sfântul voievod dăruiește lui Focșa și Berehoiu și Bantăș „un loc di pustii la fundul Covurluiului cu Apă, între Rădești și Voinești, ca să-și facă loruși sălești di sat“¹⁸. Hotarul acestui loc se încheia „în margine din gios, în vale Bănesii“¹⁹. „Valea Băneasa – notează istoricul Paul Păltănea – începe din această zonă și se termină la

¹¹ *Județul Galați pe scara timpului*, p. 24; Ion T. Dragomir, *Repertoriul descoperirilor arheologice de aspect cultural Stoicani- Aldeni*, în „Danubius“, XI-XII (1984-1985), Galați, 1985, p. 14-15 (cu bibliografie).

¹² „Facies cultural epipaleolitic, dezvoltat în perioada de început a postglaciarului, considerat de numeroși cercetători ca o cultură evoluată a mezoliticului“. *Dicționar de istorie veche a României* (coordonator prof. univ. dr. doc. D. M. Pippidi), Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 562.

¹³ M. Brudiu, *Paleoliticul superior și epipaleoliticul din Moldova, studiu arheologic*, București, 1974, p. 131-132; Idem, *Primele descoperiri tardenoasiene din sud-estul Moldovei*, în „Studii și Cercetări de Istorie Veche“, XXI, București, 1971, 3, p. 370, pl. 1/13.

¹⁴ M. Brudiu, *Paleoliticul superior*, p. 132.

¹⁵ Limitele culturii Noua se apreciază între sfârșitul secolului al XIV-lea – secolul al XII a. Hr. *Dicționar de istoria veche*, p. 431.

¹⁶ Circa 3.000 – 2.000 a. Hr.

¹⁷ Ion T. Dragomir, *Repertoriul descoperirilor*, p. 15. Despre alte mărturii arheologice a se vedea Costin Croitoru, *Galați. Repertoriul descoperirilor arheologice și numismatice*, p. 39-41.

¹⁸ *Documenta Romaniae Historica*, A. Moldova, vol. III, p. 294-295, doc. 159.

¹⁹ Paul Păltănea, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, comentariu la doc. nr. 49.

satul cu același nume, despre care nu avem dovezi să fi existat în vremea lui Ștefan cel Mare. Este, deci, greșită opinia că pârâul și-a luat numele de la cel al satului²⁰.

Ca sat este înscris cu denumirea Băneasa, abia în catagrafia din 1772-1774²¹. Astfel, potrivit recensământului populației Moldovei făcut în anul 1774, în satul Băneasa (ocolul Mijlocului) se aflau 8 birnici²², 2 rufeturi (preoți)²³, 9 mazili și ruțași²⁴, 3 scutelnici²⁵. Pentru alți 28 de birnici din Băneasa se face precizarea că „sânt mutați cu șederea lor la Rediu la Hilimon”²⁶. În fine, erau și două case cu femei văduve²⁷.

Mult mai vechi sunt însă mărturiile documentare care pomenesc unele sate ce au ființat pe teritoriul actual al comunei Băneasa. Astfel, la 3 septembrie 1459, Ștefan cel Mare voievod întărește boierului Goștilă, pentru că „ne-a slujit drept și credincios”, stăpânirea pe mai multe sate. Printre ele a fost și *Bran, pe Cneaja, și seliștea unde au fost Vorovești și Bălotești*, și, mai jos, Comănești²⁸.

Editorii documentului identifică satul lui Bran cu satul Brănești, comuna Vlădești, județul Galați²⁹, iar Al. I. Gonța³⁰ crede că a fost, probabil, pe lângă satul Comănești-Umbrărești (oraș Târgu-Bujor). Paul Păltănea demonstrează că cele două localizări sunt eronate: satul lui Bran nu poate fi același cu Brănești, întrucât acesta

²⁰ Referire la afirmația lui Moise N. Pacu din *Dicționar geografic al județului Covurlui*, Galați, 1893, p. 21.

²¹ P. G. Dmitriev, *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, în „Moldova în epoca feudalismului”, VII, 2, Editura Știința, Chișinău, 1975, p. 101-102.

²² Vasile, Costandin, Gheorghe zet Costandin, Gavril Ciocan, Gligore Ciocan, Ioniță Tătaru, Costandin a Hulpoaei, Lazăr Decianul. Idem, p. 101.

²³ Popa Alixandru, popa Vasile. Idem, p. 101.

²⁴ Andrei Mitrofan, Iordache Mitrofan, Ștefan Mitrofan, Gheorghijă Mitrofan, Petre Miron, Ilie Fulger, Mihălașe Fulger, Neculai Plesnecul, Neculai Bălan. Idem, p. 101.

²⁵ Neculai, scutelnic a comisului Fotache // Iftenie biv vornic, scutelnic a spătarului Costandin Sturza, Gavril Bălan, scutelnic a banului Lupului. Idem, p. 101-102.

²⁶ Gligore Balmoș, Sandul Foce, Ion Roman, Alexandru Bujeniță, Paraschiv, rotar, Vasile, horincean, Tudor Zmăul, Sandul, vătăman, Dumitru Zmăul, Gavril, nepot lui Miron, Iordache, tecucean, Costandache, șălar, Costandin Tătaru, Iftemii, vornic, Costandin Balmoș, Vasile Ciocan, Sandul Boubătrân, Pintilie, rotar, Alicsandru Rotilă, Sava Foce, Ioniță Foce, Apostol Ceolănuț, Stan sin Barbul, Vasile Buluz, Costandin a Pântioae, Lupul Mantale, Gheorghie, cibotar, Toader Balmoș. Idem, p. 102.

²⁷ Marie, Măriuța. Idem, p. 102.

²⁸ *Documenta Romaniae Historica*, A. Moldova, vol. II, 1449-1486 (volum întocmit de Leon Șimanschi în colaborare cu Georgeta Ignat și Dumitru Agache), Editura Academiei, București, 1976, p. 124-125, doc. 87 (sublinierea ns.).

²⁹ Idem, p. 469; Alexandru I. Gonța, *Documente privind istoria României, A., Moldova, veacurile XIV – XVII (1384 – 1625). Indicele numelor de locuri* (Ediție îngrijită de I. Caproșu), Editura Academiei Române, București, 1990, p. 41.

³⁰ Alexandru I. Gonța, *Indicele numelor de locuri din Documente privind istoria României, A., Moldova, veacurile XIV – XVII (1384 – 1625)*, 1961. Manuscris existent în arhiva pr. Igor Jechiu, Galați, sub voce.

din urmă se află situat pe valea Prutului, nu pe Chineja; opinia lui Gonța nu poate fi admisă, pentru că cele patru sate de pe Chineja sunt amintite în document, dinspre izvorul pâraului spre vărsarea lui³¹. Satul lui Bran, care astăzi nu mai poate fi localizat, a fost, probabil – conchide Paul Păltănea - mai sus de comuna Băneasa sau, poate, pe teritoriul acesteia; el a dispărut, nemaifiind amintit în alte documente din secolele al XV-lea și al XVI-lea³². Nici satul *Băloțești* nu mai poate fi localizat cu precizie³³. Probabil că a fost mai sus de satul Comănești-Umbrărești (oraș Târgu Bujor)³⁴.

„Satul *Vorovești* a dispărut, consemnează istoricul Paul Păltănea, la o dată care nu se poate preciza. A fost pe teritoriul comunei Băneasa. La 7 octombrie 1858, comisul Haralambie Macri anunță Tribunalul ținutului Covurlui că soția lui, Anica, stăpânește moșia Slobozia Băneasa (a fost în partea de nord a comunei Băneasa) iar el a cumpărat de la Elena Racoviță «hliza» Vorovești, «care acum amândouă formează un singur trup». La răsărit, moșia Vorovești se învecina cu satul Rogojeni, comuna Suceveni.³⁵

O parte din moșia satului Vorovești a ajuns în posesia familiei Țopa. La 11 iulie 1647, Constantin Țopa armaș, cumpără de la Ionașcu, fiul lui Ignat din Măcișeni, un «bătrân» din sat cu patru lei³⁶. Toate cumpărăturile lui Constantin armaș au fost moștenite de fiii lui, Ion și Mihălache Țopa. Domnitorul Constantin Cantemir le întărește stăpânirea, la 12 iulie 1686, pe «moșiile» Voroveștii de Sus și Voroveștii de Jos³⁷. La 9 iunie 1742, Voroveștii împreună cu alte moșii vecine, Osești, Șerpeni, Cioinești (de fapt Cioinagi), Balintești, Căpățânile, Meri (Meria n. ns.) și Țopeani erau stăpânite de Gheuca Țopa postelnic³⁸. Tot Gheuca Țopa, numit

³¹ Paul Păltănea, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, comentariu la doc. nr. 22.

³² *Idem*, comentariu la doc. nr. 22; *Idem*, *Comune și sate din județul Galați care au avut urice de la Ștefan cel Mare și Sfânt*, în vol. „Biserica, misiune, slujire 2003”, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2004, p. 49-50.

³³ Paul Păltănea, *Comune și sate din județul Galați*, p. 50; *Idem*, *Azi 499 de ani de la moartea marelui Ștefan. Comune și sate din județul Galați care au avut urice de la Ștefan cel Mare și Sfânt*, în „Viața liberă”, an. XIV, nr. 4140, 2 iulie 2003, p. 7.

³⁴ Al. Gonța, *Indicele numelor*, sub voce. Editorii documentului l-au localizat eronat, „mai sus de Comănești, comuna Cavădinești”. *Documenta Romaniae Historica*, A. Moldova, vol. II, p. 456; Alexandru I. Gonța, *Documente privind istoria României*, p. 26.

³⁵ *SJAN Galați*, Fond Tribunalul Covurlui, tr. Iași, 1858, dos. 159, f. 2, 35.

³⁶ *Arhivele Statului București*, *Doc. ist.*, IX/177, p. 14.

³⁷ *Ibidem*; *SJAN Iași*, Anaforale, 19, f. 72.

³⁸ *Biblioteca Academiei Române*, ms. rom. nr. 237, f. 137. Descrierea sumară a manuscrisului (o condică de documente moldovenești din sec. XVII și XVIII), la Gabriel Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești B.A.R.*, vol. I, p. 66-67; Paul Păltănea, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, marginalii la doc. nr. 22.

însă Gheuca Bujoreanu, împreună cu vărul său Ilie Hermeziu, avea în proprietate, la 2 aprilie 1778, partea de sat amintită mai sus³⁹.

Autorii volumelor *Tezaurul toponimic al României*⁴⁰ precizează că Voroveștii a fost la nord-est de satul Băneasa, pe pârâul Slivna. Tot în volumul respectiv se menționează că la 1842 un trup de moșie din Voroveștii de Jos se afla în stăpânirea căminăresei Elena Racoviță, care așa cum am arătat mai sus l-a vândut comisului Macri. În anul 1876 era cătun al satului Bucșeneasca, Voroveștii fiind considerat vechiul nume al acestui sat⁴¹.

În privința numelui satului, lăsând de-o parte explicația dată de Moise Pacu, care preia o legendă locală⁴², trimitem din nou la documentarea regretatului istoric Paul Păltănea, care înclină să creadă că „toponimul derivă, poate, de la numele de persoană slav *Liuban, Luban*, care a dat naștere lui *Liubăneasa, Lubăneasa*⁴³ și prin afereză Băneasa. Este de preferat această explicație, pentru că numele de persoană *Luban* este atestat la 5 martie 1493⁴⁴. Cel de *Ban, Banu* este atestat documentar în secolul al XV-lea, cum s-a afirmat⁴⁵, pentru că Dragomir Banul amintit în documentul din 5 martie 1493, publicat de I. Bogdan⁴⁶ este de fapt Dragomir Luban⁴⁷.

Evoluția administrativă a satului Băneasa, în intervalul secolelor XVIII-XXI a suferit mai multe modificări. Astfel, la finele veacului al XVIII-lea ținea de ocolul Mijlocului; la 1833 era înglobat ocolului Prutului, iar în anul următor a intrat în jurisdicția administrativă a ocolului Horincei. Pentru o scurtă perioadă de timp (1929-1931) s-a aflat în subordinea comunei Târgu Bujor (alături de satele Jorăști,

³⁹ *Arhivele Statului București, Doc. ist., IX/177, p. 15.*

⁴⁰ *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, p. 1329-1330.

⁴¹ *Ibidem*, p. 1330.

⁴² „Tradiția spune că numele de Băneasa ar veni de la soția unui *ban*, ce-i zicea *bănoaia* sau *băneasa*; probabil era proprietăreașa vreunei moșii de aici. Băneasa a avut două fete: *Gheronia* și *Lița*; aceasta din urmă a fost soția lui Bărbante, fiul craiului din Crăești, altă comună din j. Covurlui. Și astăzi (1891, n. ns.) sunt două hotare în com. Băneasa, care își derivă numele de la cele două fete ale băneșei“. Moise N. Pacu, *Cartea județului Covurlui*, partea a III-a, p. 113, n. 1.

⁴³ Vasile Bogrea, *Câteva considerații asupra toponimiei*, în „Dacoromania“, I, 1921, p. 212; Iorgu Iordan, *Toponimia*, p. 169-170.

⁴⁴ *Documenta Romaniae Historica*, A. Moldova, vol. III, p. 240, doc. 123; N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, București, 1963, p. 302-303.

⁴⁵ N. A. Constantinescu, *op. cit.*, p. 190.

⁴⁶ Ioan Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, 1-2, București, Atelierele grafice Socec, 1913 – 1914, p. 7, doc. 2.

⁴⁷ *Documenta Romaniae Historica*, A. Moldova, vol. III, p. 240, doc. 123. Potrivit opiniei lui Gh. Bolocan (*Transferul de nume în toponimie*, în „Studii și cercetări lingvistice“, nr. 28, 1977, 2, p. 172 – 173) toponimul are un pronunțat caracter antropomimic.

Lunca și Zărnești), iar din 1931 a devenit comună⁴⁸. În anul 1968 satul Roșcani este înglobat în comuna Băneasa⁴⁹.

Structura teritorială a satului a cunoscut, de asemenea, fragmentări și comasări în cursul aceluiași interval de timp. Împărțit în două sate (*Băneasa* și *Slobozia Băneasa*, cu variante toponimice), încă din 1774, a inclus mai multe trupuri de moșie ori cătune (moșiile *Ghionoiaia*, *Hasneș*, *Osești*, *Țipătoarele*, în 1853; satul *Bucșeneasca*, în 1887; cătunul *Bănesica* în 1892)⁵⁰.

Moise N. Pacu scria, în 1891, că „Băneasa, propriu-zis, n-are cotuni (cătune, n. ns.) ci numai niște simple mahalale, odinioară deosebite, azi însă aproape împreunate, cari poartă numirile de *Băneasa*, *Bucșeneasca*, *Fulgerești* și puțin mai în sus *Slobozia Băneasa*“⁵¹. La sfârșitul secolului al XIX-lea Bucșeneasca număra vreo 35 de familii, iar Fulgerești 15; restul, până la 345 de familii erau repartizate în celelalte două mahalale⁵². Tot Moise N. Pacu mai notează că Slobozia Băneasa era moșia lui G. H. Macri, Boereasca a lui G. Fulger, iar Bucșeneasca aparținea căpitanului N. Paciurea⁵³.

Personalități ale comunei Băneasa

Timpul nu ne-a îngăduit să facem investigații ample pentru a întocmi o listă a personalităților originare din localitatea gălățeană Băneasa, ori a căror biografie s-a intersectat cu această comună. De altfel, nici tema studiului de față nu presupune în mod special și o astfel de abordare. Cu toate acestea, dorim să evidențiem trei nume

⁴⁸ *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea I, p. 58-59; Flori Rodica Tighici Iacomi, *Târgu Bujor, file de cronică*, Editura Athena, 2000, p. 49.

⁴⁹ Flori Rodica Tighici Iacomi, *Târgu Bujor, file de cronică*, p. 49.

⁵⁰ *Ibidem*. Despre moșia *Ghionoiaia* în *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea I, p. 471; despre Hasneș a se vedea *Ibidem*, p. 516. *Osești* sau *Osăști*, amintit în documente la mijlocul secolului al XVII-lea, a fost sat pe teritoriul comunei Băneasa, în vecinătatea satului Roșcani. Moise N. Pacu *Dicționar geografic al județului Covurlui*, p. 127; Stelian Gh. Cordache, *Un document românesc inedit din secolul al XVII-lea*, în „RA“, 64, 1987, vol. 49, 4, p. 451-453 (*SJAN Galați*, Doc. XXXII/2, cu vâleatul 7100); *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea I, p. 805; despre *Țipătoarele* (Țipătorea) în *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, p. 1234-1235.

⁵¹ Moise N. Pacu, *Cartea județului Covurlui*, partea I și II, p. 113. „*Bucșăneasca* și-a luat numele – continuă Pacu – de la proprietarul său, Bucșenescu, iar *Fulgerești* de la un bătrân răzăș, *Fulger*, de unde se trage familia cu același nume, cari numără mulți membri“. În Băneasa și parte din Fulgerești, locuitorii sunt razeși, iar cei din Bucșăneasca și Slobozia Băneasa clăcași. *Ibidem*, n. 1; Idem, *Dicționarul geografic și statistic...*, p. 20.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*. Datele respective sunt preluate întocmai și de Flori Rodica Tighici Iacomi, *Târgu Bujor, file de cronică*, p. 49, fără a face trimitere la lucrarea lui Moise N. Pacu.

de certe personalități științifice, aflate în viață, care fac cinste Bănesei. Este vorba de arheologul *Mihalache Brudiu*, doctor în istorie, profesor universitar, de istoricul și bibliologul *Dan Râpă-Buicliu*, de asemenea doctor în istorie și profesor universitar și de prof. *Gheorghe Felea*, aflat actualmente în serviciul Ministerului Educației și Cercetării din România.

Prof. dr. Mihalache Brudiu. S-a născut la 10 aprilie 1934 în comuna Băneasa, județul Covurlui (azi Galați), părinții săi, Haralambie și Agripina fiind agricultori. Școala primară o absolvă în localitatea natală, în anul 1946, după care frecventează cursurile Liceului Comercial „Al. I. Cuza” din Galați, încheindu-le în 1953. Între anii 1953-1957 este student al Facultății de Filologie-Istorie de la Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași. Arestat politic în martie 1958, este condamnat la 8 ani de detenție, trecând prin coloniile de muncă de la Rosetti, Salcia, Giurgeni și Grădina; este eliberat în ianuarie 1963. După ieșirea din închisoare se angajează ca muzeograf la Muzeul din Roman, unde activează între anii 1963-1965, transferându-se tot ca muzeograf la Muzeul de Istorie din Galați, lucrând aici până în anul 1991. Între timp urmează cursuri postuniversitare ca doctorand bursier la Institutul de Arheologie din cadrul Academiei de Științe Sociale și Politice (1969-1972). În anul 1972 obține titlul științific de doctor în istorie cu teza *Paleoliticul superior și epipaleoliticul din Moldova*. Între anii 1991-2006 este profesor titular la disciplina „Istoria Veche a României” la Universitatea „Dunărea de Jos” Galați - Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, de unde se pensionează. A mai activat și ca cercetător științific la Institutul de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol” din Iași.

A efectuat cercetări și săpături arheologice atât în perimetrul județului Galați, cât și pe alte șantiere arheologice din țară.

Ca lucrări în volum menționăm: *Paleoliticul superior și epipaleoliticul din Moldova, studiu arheologic*, București, 1974; *Muzee și monumente gălățene*, Galați, 1974 (în colaborare cu Corneliu Stoica și Ion T. Dragomir); *Lumea de sub tumulii din sudul Moldovei. De la indo-europeni la turanicii târzii, mărturii arheologice*, Editura Printech, București, 2003. A publicat, de asemenea, mai multe studii și articole în periodicele: *Danubius*, *Revista muzeelor*, *Terra Nostra*, *Materiale și cercetări arheologice*, *Studii și cercetări de istorie veche*, *Carpica*, *Arheologia Moldovei*, *Cronica*, *Tomis etc.*⁵⁴.

⁵⁴ Ioan Brezeanu, *Liceul „Alexandru Ioan Cuza” Galați: 1864-1998*, Editura Național, București, 1998, p. 224-225; *Danubius*, XXXIII, Editura Muzeului de Istorie Galați, Galați, 2015, p. 7-31; Zanfir Ilie, *Dicționarul scriitorilor gălățeni*, p. 76-77 Mulțumim și pe această cale colectivului de la Biroul Informare bibliografică / Serviciul Referințe / din cadrul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” din Galați, în frunte cu dna Camelia Toporaș pentru datele bio-bibliografice furnizate.

Prof. dr. Dan Râpă-Biucliu, istoric și bibliolog. S-a născut la 20 ianuarie 1946 în orașul Tg. Bujor, județul Galați, părinții săi Gheorghe și Natalia Râpă fiind învățători (tatăl său a fost o perioadă și director al Școlii generale din Băneasa). A urmat cursurile școlii primare în Băneasa și ale Liceului „Eremia Grigorescu“ din Târgu Bujor⁵⁵. Licențiat al Facultății de Istorie din cadrul Universității „Al. I. Cuza“, din Iași, în anul 1971. Și-a susținut doctoratul în istorie la aceeași facultate ieșeană cu *Carte și tipar în Țările Române (sec. XVII-XVIII)*.

Activitatea sa include următoarele funcții: *muzeograf* (1970-1998), *asistent, lector, conferențiar asociat* la Facultatea de Litere, catedra de istorie din cadrul Universității Dunărea de Jos (1987-1994; 1999-2000), *profesor de istorie în învățământul preuniversitar* (1979-1981; 19901-1991; 1998-1999) și *cercetător științific I* (1999-2011) la Muzeul de istorie din Galați, *profesor universitar* la Universitatea „Dunărea de Jos“, Galați (2004-2010). Este membru fondator al Societății Naționale de Bibliofilie (1973), membru fondator al Institutului Român de Genealogie și Heraldică al Academiei Române „Sever Zotta“, Iași, membru al Comisiei Naționale de istorie a orașelor (2012), expert evaluator autorizat pentru Patrimoniul Cultural Național, din anul 2003. A realizat expoziții tematice și jubiliare în Galați, Istanbul (Turcia) și Skt. Petersburg (Rusia).

Redactor șef al revistei „Danubius“ a Muzeului de Istorie Galați (1981-2007) și redactor la revista literară „Antares“, Galați (din 1998).

A participat la mai multe congrese naționale de istorie, heraldică și genealogie și la numeroase simpozioane științifice în țară și în străinătate.

Autor a 15 cărți și 135 de studii și articole de istorie, bibliografie și bibliologie (unele semnate cu pseudonimele: Dan Buzdugan, D. R. Buzdugan, Viorel Bujor). Între lucrările în volum amintim: *George Enescu – un suflet românesc în universalitate*, Editura Alma, Galați, 1998, 64 p (în colaborare); *Cartea românească veche. Studia bibliologica*, Editura Alma, Galați, 2000, 248 p.; *Bibliografia românească veche. Additamenta, I (1536-1830)*, Editura Alma, Galați, 2000, 496 p.; *Pater noster – Tatăl nostru*, Editions „Le Brontosauere“, Paris, 28 p. + VII pl.; *Ștefan cel Mare și Sfânt (1504-2004). Poliptic istoric*, Muzeul de Istorie Galați, 2004, 400 p. (CD); *Cantemiriana. Excurs biografic și orizont bibliologic*, Editura Bibliotecii Naționale a României, București, 2008; *Catalogul colecțiilor de carte veche*,

⁵⁵ Victoria Giurgiu, *Școala Bujoreană între anii 1864-2000*, Editura Alma, Galați, 2000, p. 134.

manuscrise, publicații și cartografii din Muzeul de Istorie Galați, Editura Muzeului de Istorie Galați, 2012, 128 p. + XLV pl⁵⁶.

Prof. dr. Gheorghe Felea. Născut la 11 octombrie 1950 în Băneasa, județul Galați. A urmat cursurile Liceului „Vasile Alecsandri” din Galați (1965-1969), ale Facultății de Istorie-Filosofie din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași (1969-1973) și Facultății de Drept de la Universitatea din București (1974-1978). În perioada 1986-1988 urmează un curs postuniversitar de filosofie la Universitatea București. Obține titlul de doctor în istorie la Facultatea de Istorie-Filozofie din Iași, în 1997, cu teza: „*Formă și/sau fond ca paradigmă a genezei civilizației românești moderne*”.

Profesor (1973-1983) și director (1977-1983) la Colegiul Tehnic „Traian Vuia”, Galați; profesor de istorie la Școala Normală „Costache Negri”, Galați (1985-1989); inspector general adjunct la Inspectoratul Școlar Județean Galați (1983-1991); titularul cursului de istoria modernă a românilor de la Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați (1990-2008); Șef serviciu învățământ liceal (1992-1995) și șef serviciu învățământ particular (1995-1996) în cadrul Ministerului Învățământului; Președintele componentei Management și Finanțare în cadrul Proiectului de Reformă a Învățământului Preuniversitar (1994-1997); colaborator la elaborarea Strategiei de dezvoltare a învățământului preuniversitar (2000-2010); Secretar executiv al Comisiei Naționale a Alternativelor Educaționale (din 2011). În prezent Consilier superior IA în Ministerul Educației și Cercetării.

A participat la stagii de formare pe diverse aspecte ale sistemelor educative europene și la simpozioane pe teme de istorie, atât în țară, cât și peste hotare (în Marea Britanie, Elveția, Olanda, Franța, Germania, Slovenia, Rusia, Franța, Cehia, Moldova, Ucraina).

Autor și coautor al unor lucrări, studii, proiecte legislative, metodologii, regulamente privind activitatea din învățământul preuniversitar și din diversele sale componente, precum: *Legislația învățământului românesc, decembrie 1989 - decembrie 1996*, volumul I, Editura Scorpion 7, București 1997, 704 p. (vol. II, București 1999, 1079 p.); *Dialoguri despre educație*, Editura Alma, Galați, 2000; *Alternativele educaționale din România*, Editura Triade, Cluj Napoca, 2003; *Învățământul particular românesc, trecut și perspective*, Editura Plumb, Bacău,

⁵⁶ Referințe asupra personalității istoricului și bibliologului Dan Râpă-Buicliu în: *Enciclopedia personalităților din România*, ediția a IV-a, București, 2009; Gh. Buluță, V. Petrescu, Em. Vasilescu, *Bibliologia română. Dicționar*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2011; *Enciclopedia literaturii române vechi*, București, Cluj-Napoca, 2012; Flori Rodica Tighici-Iacomi, *Valori ale spiritului bujorean*, Editura Sinteze, Galați, 2013, p. 197-220; Zafir Ilie, *Dicționarul scriitorilor gălățeni*, p. 440-441.

2003; *Asigurarea calității în învățământul preuniversitar*, vol. I-II, Editura Școala gălățeană, Galați, 2005. A publicat, de asemenea, numeroase articole pe probleme de management, evaluare instituțională, descentralizare, publicate în „Revista de pedagogie“, „Tribuna învățământului“, „Școala gălățeană“, „Revista istorică“, „Convorbiri didactice“, „Didactica XXI“⁵⁷.

Biserici și slujitori la Băneasa de-a lungul vremii

Înainte de a încerca să aducem noi contribuții la istoria bisericilor din Băneasa și slujitorii lor, vom trece în revistă mărturiile referitoare la acest subiect, publicate până în vremea noastră.

Primele informații generale referitoare la bisericile ortodoxe din comuna Băneasa le-a publicat profesorul și omul politic Moise N. Pacu, în anul 1891. Potrivit acestuia, în Băneasa, la 1891 erau 4 biserici: „*Buna Vestire, în mahalaua de jos, Băneasa, zidită în 1814; Sf. Atanasie și Chiril (se zice că ar fi din 1790), în Bucșeneasca; Preacuvioasa Paraschiva în Fulgerești, din 1844 și Sf. Gheorghe în Sl. Băneasa, din 1803. Sf. Gheorghe și Sf. Atanasie și Chiril sunt închise, din cauză că se află în ruină; celelalte două funcționează, dar în stare mediocră. Preuți sunt doi (N. Popescu și G. Burghilea); ei primesc câte 5-10 lei subvenție comunală pe lună, iar cu enoriașii sunt învoiți a le da câte 2 lei și o zi de muncă de fiecare cap de familie*”⁵⁸. // *Dintre biserici numai două (Sf. Gheorghe și Sf. Atanasie) au pământ rural*”⁵⁹. După noua așezare sinodală, com. Băneasa, împreună cu cot(una) Roșcanii (din com. Vlădești) constituie o parohie, cu catedrala Buna Vestire din Băneasa, un preot paroh, un preot ajutător și 4 cântăreți; unul din preuții actuali e, dar, în plus.

Cimitirul (este, n. ns.) afară de sat, împrejmuț cu șanț, dar neplăntat”⁶⁰.

Aceleași date le-a înscris în altă lucrare a sa, *Dicționar geografic și statistic al județului Covurlui*, publicată la Galați, un an mai târziu (1892)⁶¹, preluate identic în

⁵⁷ Cele mai multe din datele înscrise în acest studiu au fost puse la dispoziția autorului de dl. prof. Gh. Felea, pentru care îi aducem mulțumiri și pe această cale. Alte referințe bibliografice: Ghiță Nazare, *Coloanele spirituale ale cetății: Dialoguri*, Galați, Școala Gălățeană, 2010, p. 133-135; Zăfir Ilie, *Dicționarul scriitorilor gălățeni*, p. 209-210.

⁵⁸ **Nota lui Moise N. Pacu:** Aceste învoieli însă nu se execută, din care cauză se văd regretabile conflicte și judecăți între preuți și poporani.

⁵⁹ **Nota lui Moise N. Pacu:** Numai cele 8½ fâlcii de la Sf. Atanasie sunt în folosul clerului, dar pământul (bisericii, n. ns.) Sf. Gheorghe nu se dă, de fapt bisericii, ci-l stăpânește proprietarul. Causa pentru care (se întâmplă astfel, n. ns.) n-o cunoaștem.

⁶⁰ Moise N. Pacu, *Cartea județului Covurlui*, partea I și II, p. 115-116.

monumentala lucrare coordonată de Gheorge I. Lahovary de la sfârșitul veacului al XIX-lea, *Marele dicționar geografic al României*⁶².

În 1906 protoiereul județului Covurlui, Gheorghe Popescu, tipărea un scurt istoric al bisericilor parohiale și filiale din județ. Despre biserica parohială din comuna Băneasa scria: „*Această biserică, cu hramul Preacuvioasa Paraschiva, este construită din cărămidă, în anul 1878, prin concursul parohienilor și a altor pioși creștini. Catapeteazma este de lemn simplu. Atât în interior, cât și în exterior se prezintă binișor.*

Tot în această parohie se găsește și biserica filială cu hramul Buna Vestire, construită în 1813 din vălătuci, căreia făcându-i-se reparații în diferite timpuri, rezistă și în prezent. Catapeteazma la această biserică este pictată pe mușama veche ca și biserica.

În această parohie au mai fost încă două biserici, care astăzi nu mai există și anume: biserica Sf. Atanasie și Chiril, care se zice că ar fi datat din 1790, și biserica Sf. M. M. Gheorghe, care a datat din 1803.

*Cimitirul este afară din sat, împrejmuit cu șanț și cu început de plantație. Biserica posedă pământ pentru personalul deservent*⁶³.

Trei ani mai târziu după publicarea lucrării protoiereului Gh. Popescu, Casa Bisericii scotea de sub tipar un *Anuar* cu date despre toate locașurile de cult din Biserica Ortodoxă Autocefală Română. Parohia Băneasa este înscrisă la poziția 3269 – 127 – 3, cu următoarele date: „*Parohia Băneasa, comuna Băneasa, cu bis. Parohială Cuv. Paraschiva. Paroh pr. Burghelea Gh. Născut la 17 mai 1854. Sem. Inferior. Numit aci la 12 ian. 1881. Supran.; pr. Popescu Nicolae. Născut 20 iunie 1856. Sem. inferior. Numit aci la 12 ian. 1879. Bis. fil. Buna Vestire din com. Băneasa. Această parohie are: familii 349, suflete 1563. Notă: bis. par. e în paiantă; s-a făcut de la 1847-1848; s-a refăcut la 1896. Bis. filială e în paiantă; s-a făcut de la 1813-1814; s-a reparat la 1904; e în rea stare*”⁶⁴.

Din catagrafia bisericească întocmită în anul 1809, publicată de profesorul și istoricul Constantin Tomescu în 1931 rezultă că în primul deceniu al secolului al XIX-lea, în Băneasa exista o singură biserică, *Sf. Atanasie și Chiril*⁶⁵, iar în Slobozia Băneasa biserica *Sf. Gheorghe*⁶⁶.

Istoricul Nicolae Stoicescu, folosindu-se de informațiile a patru din publicațiile menționate mai sus, consemnează în Băneasa bisericile: „Cuv.

⁶¹ Datele despre localitatea Băneasa și bisericile acesteia la p. 19-21 și 145-146.

⁶² Despre bisericile din Băneasa, județul Covurlui, în vol. I, București, 1898, p. 314.

⁶³ Econ. stavr. Gh. Popescu, *Protopopia județului Covurlui*, p. 101-102.

⁶⁴ *Anuar 1909*, București, 1909, p. 464-465.

⁶⁵ Constantin N. Tomescu, *Știri catagrafice din Biserica Moldovei în 1809*, p. 194.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 196.

Paraschiva, 1847-1848, refăcută 1896 și bis. Buna Vestire, 1813-1814, în stare rea la 1909“, dar amintește și de celelalte două biserici, Sf. Atanasie și Chiril-Bucșeneasca, c. 1790 și Sf. Gheorghe-Slobozia Băneasa, 1803, după Marele Dicționar Geografic al României⁶⁷.

Autorul prezentului studiu, într-un „inventar“ al locașurilor din eparhie, nota despre bisericile din Băneasa, pe baza puținelor surse cercetate înainte de 1981: „*Băneasa, biserica zidită între 1922-1951, hramul Buna Vestire; filiala Cuv. Parascheva, biserica zidită între 1847-1848, paroh Ioan Dumbravă*“⁶⁸.

În anul 1996 Episcopia Dunării de Jos publica un *Anuar*, în care, despre bisericile din Băneasa se ofereau următoarele informații: *Biserica parohială cu hramul „Buna Vestire“, zidită între 1922-1951; pr. Paroh Costică Ciochină, n. la 24 ianuarie 1959, hirotonit la 4 martie 1982, licențiat în teologie*⁶⁹. *Biserica filială cu hramul „Cuvioasa Parascheva“, parohia Băneasa, zidită între 1847-1848*⁷⁰.

Acestea sunt informațiile publicate până acum, despre bisericile din Băneasa. Încercând un rezumat al datelor și o sistematizare a lor, reținem că cele mai vechi locașuri de slujbă erau *Sf. Atanasie și Chiril* (ridicată în c. 1790) și *Sf. Gheorghe* (ridicată la 1802 sau 1803), care la sfârșitul secolului al XIX-lea, din cauza stării de degradare nu mai erau funcționale și s-au risipit înainte de anul 1906. Bisericile mai noi sunt *Buna Vestire*, din paiantă, vălătuci (construită în 1813, 1813-1814 sau 1814, reparată în 1904, în stare rea la 1909; rezidită din cărămidă, pe alt amplasament între 1922-1951) și *Cuvioasa Parascheva*, din paiantă (ridicată în 1844 sau 1847-1848, reconstruită din cărămidă în 1878 sau 1896). Datele respective, referitoare la anii de construire a locașurilor, deși nu consună întru totul, sunt, în genere foarte apropiate. În cele ce urmează vom încerca, pe baza altor mărturii să clarificăm, cât va fi posibil, cronologia bisericească a comunei Băneasa, prezentând, totodată și alte date inedite.

Cea mai veche informație cunoscută până în prezent despre existența unei biserici în localitatea Băneasa datează din 1772-1774. Statistica bisericească întocmită în acești ani și publicată în vremea noastră, înscrie la Băneasa din ținutul

⁶⁷ Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, p. 62.

⁶⁸ Pr. Eugen Drăgoi, *Locașurile sfinte din eparhie și slujitorii lor*, p. 156. Sursele bibliografice pe care s-a sprijinit documentarea la acea dată sunt menționate în nota de subsol de la p. 151.

⁶⁹ *Anuar*, Editura Episcopia Dunării de Jos, Galați, 1996, p. 250, cu o imagine a bisericii și fotografia preotului.

⁷⁰ *Ibidem*, p. 262, cu o imagine a bisericii.

Covurlui doi preoți: „*popa Alexandru, popa Vasile*“⁷¹. Aceștia slujeau, probabil la biserica *Sf. Atanasie și Chiril*, care înseamnă că *există înainte de anul 1790*, când se credea că a fost ridicată, după cum am menționat anterior.

În august 1872, Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice a luat inițiativa realizării unei statistici bisericești. Statistica de care era interesat ministerul avea în vedere pe de o parte date despre biserici și mănăstiri, iar pe de altă parte despre personalul bisericesc angajat și monahii închinoviați. Astfel, în privința bisericilor, după modelul trimis de minister⁷² se cereau: nominalizarea localității unde se afla(u) biserica (bisericile), data înființării (adică a ridicării), dacă este de zid sau de lemn, dacă este întreținută de stat, de comună sau de particulari. Datele pentru județul Covurlui au fost pregătite de protoiereul Ioan Severin⁷³, înaintându-le Episcopiei, la Ismail, cu raportul său nr. 165 din 20 septembrie 1872⁷⁴. Potrivit acestui document, Băneasa făcea parte din plasa Horincea și avea 4 biserici în funcțiune, toate de lemn. Redăm textul din statistică referitor la comuna Băneasa, înscris la pozițiile 87-90⁷⁵:

87. *Com[una] Băneasa, Sf. Atan[asie] și Chir[il]*, de lemn, întreținută de comună, înființată la 1833. Personal: 1 preot, 2 cântăreți.

88. *Idem (Comuna Băneasa, n. ns.)*, *Buna Vestire*, de lemn, întreținută de comună, înființată la 1814. Personal: 2 cântăreți.

89. *Idem (Comuna Băneasa, n. ns.)*, *Cuv. Paraschiva*, de lemn, întreținută de comună, înființată la 1847. Personal: 1 preot, 2 cântăreți.

90. *Idem (Comuna Băneasa, n. ns.)*, *Sf. Gheorghe*, de lemn, întreținută de comună, înființată la 1802. Personal: 1 cântăreț.

Avem mărturii că nu toate datele de „înființarea“ bisericilor înscrise în statistica respectivă sunt corecte. Spre exemplu, protoiereul de Brăila, Al. Sudețeanu mărturisea, la centralizarea datelor pentru statistica cerută că „*din observările făcute, unii preoți arată data începerii bisericii, unii când s-a terminat și alții când s-a*

⁷¹ P. G. Dmitriev, *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, în „Moldova în epoca feudalismului“, VII, 2, p. 102; Paul Păltănea, *Vechi locașuri de cult*, p. 235.

⁷² *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, fond Dosare generale, dosar nr. 1183/1872, f. 1-2.

⁷³ Referințe despre protoiereul I. Severin la: Pr. Eugen Drăgoi, *O figură bisericească de seamă la Dunărea de Jos. Protopopul Ioan Severin*, în „Îndrumător bisericesc, misionar și patriotic“, 3, Galați, 1987, p. 102-109; Idem, *Protopopul patriot Ioan Severin, la 150 de ani de la naștere*, în „Telegraful Român“, nr. 11-12 și 13-14, 1988, p. 4; Idem, *Ierarhi și preoți de seamă la Dunărea de Jos*, p. 99, 100, 157-159.

⁷⁴ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, nr. 1183/1872, f. 14. Statistica este înscrisă pe filele 16 v-20 r.

⁷⁵ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 1183/1872, f. 18 v-19 r; Pr. Eugen Drăgoi, *Statistica bisericească a Protopopiei județului Covurlui de la 1872. Document inedit*, în „Buletinul Fundației Urechia“, anul 11, nr. 14, Galați, noiembrie 2013, p.160.

sfințit, și nici unii n-au luat de bază unul și același timp al arătării când s-a înființat biserica”⁷⁶. Probabil că 1833, înscris ca an al întemeierii bisericii Sf. Atanasie și Chiril reprezintă data unei refaceri a locașului, de vreme ce biserica exista înainte de 1772, cum am amintit mai sus și este menționată și în 1809.

Avea, în iunie 1844, mai multe cărți de cult, parte din ele păstrându-se până în zilele noastre⁷⁷.

Biserica *Sf. Atanasie și Chiril* se afla, potrivit relatării preotului Ioan Dumbravă, la cca 100 de metri (nu precizează punctul cardinal) de actualul Sfat popular al comunei, în fosta mahala „Bucșeneștii”. În jurul ei avea cimitir. „Terenul mai dominant care indica locul Sfintei Mese, cruci de piatră și pietre funerare, ce străjuiau la căpătâiul celor dispăruți, se mai observau ici-colo, acum 15-16 ani în urmă. Cu acel teren s-a împroprietărit un cetățean, care și-a construit casă de locuit”⁷⁸. La 1 iulie 1887 protoiereul ținutului Covurlui, Constantin Caciuc, comunica Episcopiei o listă cu mai multe biserici care au fost închise „din cauza vechimei, fiind construite numai din vălătuci cu paiant și nuiete, constatându-se starea deplorabilă și existând și altele în stare mai bună, pentru a satisface trebuințele religioase”⁷⁹. Între acestea sunt înscrise și bisericile *Sf. Atanasie și Chiril* și *Sf. Gheorghe* din Băneasa.

Despre biserica *Sf. Gheorghe*, același preot Ioan Dumbravă scria, în 1967, că a fost ridicată de boierul grec Macri, în 1803, „pentru trebuințele sufletești ale robilor (țigani, n. ns.) care îi munceau moșia”⁸⁰. Acestei biserici îi donează un *Octoih* (Blaj, 1788), la 1 aprilie 1804, „Tănăsie Geosanu, biv vel stolnic”⁸¹. Nefiind întreținută, peste 60 de ani biserica „nu a mai putut să fie întrebuințată la slujbă, năruindu-se”⁸². Am amintit mai sus că locașul a fost închis înainte de 1 iulie 1887.

Probabil că la una din bisericile satului Băneasa s-a aflat un *Heruicar* manuscris româno-chirilic, din 1834, cumpărat de Arhire Lupu de la diaconul

⁷⁶ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 1183/1872, f. 39 v, 42 r.

⁷⁷ Izvod de cărți vechi, în *SJAN Galați*, Fond Protopopiatul ținutului Covurlui, dosar nr. 9/1844.

⁷⁸ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Inventare, parohia Băneasa, 1967, f. 1. Datele acestea fiind scrise în 1967, deducem că urmele bisericii Sf. Atanasie și Chiril și ale cimitirului din jurul ei se mai păstrau prin anii 1951-1952.

⁷⁹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 1823/1887, f. 50, 62.

⁸⁰ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Inventare, parohia Băneasa, 1967, f. 1.

⁸¹ Dan Râpă-Buicliu, *Catalogul colecțiilor de carte veche, manuscrise, publicații și cartografie din Muzeul de Istorie Galați*, Editura Muzeului de Istorie, Galați, 2012, p. 24 (XXXIV).

⁸² *Ibidem*, f. 2.

Costache Savin din Bârlad, la 15 iunie 1855, pe care proprietarul a însemnat, între altele: „În știință să fie de când am venit la Băneasa, la anul 1859, noemvre. Lupul Arhirie”⁸³.

În prezent în Băneasa se află în funcțiune două biserici: *Cuvioasa Parascheva* și *Buna Vestire*. Prima dintre acestea este biserică filială, dar în decursul vremii a avut și funcția de biserică parohială. Vom prezenta câteva date despre fiecare, insistând asupra bisericii parohiale Buna Vestire.

Biserica Cuvioasa Parascheva

Într-un istoric (manuscris dactilografiat) al bisericii filiale Cuvioasa Parascheva, întocmit în anul 1967 de preotul paroh Ioan Dumbravă, citim că preotul Toader Stratulat a obținut, „în preajma anului 1847” un teren de la răzeșul Fulger, în afară de sat, pe care înalță biserica Cuv. Parascheva, sfințită în 1849⁸⁴. Iconostasul acestei biserici este pictat de un pictor necunoscut⁸⁵.

Potrivit statisticii Episcopiei Dunării de Jos din 1872, cum am arătat, biserica a fost ridicată în 1847. Se crede că a fost sfințită în 1849. Conform unor „Date privitoare la parohia Băneasa”, întocmite de preotul Gr. Axente în anul 1935, biserica Cuv. Parascheva, zidită „în anul 1848, cu ajutorul enoriașilor, a fost sfințită de protoiereul Zaharia Răducălat, cu aprobarea PS Episcop Veniamin al Romanului”⁸⁶. Între anii 1876-1886 a fost refăcută din cărămidă. La inspecția din 31 august 1910, protopopul județului Covurlui, Gheorghe Popescu, scria în procesul-verbal că biserica parohială Cuv. Parascheva „se prezintă bine ca construcție”⁸⁷.

Parohia deservea, în 1912, 200 de familii creștine⁸⁸. În 1926 se afla „în stare mediocră” iar „catapiteasma de lemn, veche, datând din 1847, cu icoana Răstignirii deasupra și 4 icoane împărătești, plus două icoane lăturalnice, este în stare

⁸³ Dan Râpă-Buicliu, *Catalogul colecțiilor de carte veche*, p. 99 (II).

⁸⁴ *Ibidem*.

⁸⁵ *Ibidem*.

⁸⁶ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 167/1931-1935, f. 72. Preotul Zaharia Rodocalat (1817-1871) a fost protopop al Despățământului I Covurlui între anii 1844-1860. Este inexactă înscrierea anului 1846 în Documentul de sfințire a bisericii din anul 1992, ca an al zidirii bisericii (*Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1523/1987-1994, f. 118), precum și anul 1864 din devizul de pictură întocmit de pictorul Elena Vasilescu (*Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1523/1987-1994, f. 76).

⁸⁷ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 1.

⁸⁸ *Ibidem*, f. 4.

bunișoară⁸⁹. Conform preotului Gr. Axente, între anii 1906-1907 biserica a fost supusă unor reparații radicale, fiind resfințită de protoiereul Ștefan Vârgolici, din încredințarea episcopului Partenie al Dunării de Jos⁹⁰. Considerăm că informația despre sfințirea bisericii este eronată, întrucât întrucât preotul Ștefan Vârgolici a fost protoiereu al județului Covurlui doar până în anul 1905⁹¹, iar Partenie Clinceni nu se mai afla la cârma Episcopiei Dunării de Jos din 1902, episcop la Galați în intervalul 1902-1905 fiind Pimen Georgescu. Biserica avea, în 1926, două clopote: unul de 100 kg. și altul de 40 kg⁹². Peste trei ani (25 februarie 1930) protoiereul C. Patriche scria în actul de inspecție că biserica este „veche și cam dărăpănată” iar pictura de pe catapeteasmă „veche și cam ștearsă”⁹³. În acest an (1930) se face o reparație a locașului din mahalaua Fulgerești, dar în ansamblu, starea construcției rămâne pe mai departe destul de rea⁹⁴.

În 1966 s-a înlocuit învelitoarea veche de tablă neagră, cu alta din tablă zincată⁹⁵. Alte mici reparații au fost făcute în anul următor⁹⁶. În vara anului 1971 pereții exteriori ai locașului sunt consolidați și se realizează împrejmuirea cu plasă de sârmă⁹⁷.

Între anii 1990-1992, biserica a fost reparată capital atât la interior, cât și în exterior; s-au consolidat fundația și zidurile bisericii și s-a executat pictura murală interioară în tempera, de către pictorul Costel Ciupercă din Comănești, județul Bacău⁹⁸. Locașul fost resfințit la 26 octombrie 1992 de către PS Arhieru-vicar Casian Gălățeanul, preot paroh fiind Constantin Ciochină⁹⁹.

⁸⁹ *Ibidem*, f. 111 r.

⁹⁰ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 167/1931-1935, f. 72.

⁹¹ Pr. Eugen Drăgoi, *Un slujitor de seamă la Dunărea de Jos: protopopul Ștefan Vârgolici*, în „Călăuză ortodoxă”, an. X, nr. 127, Galați, mai 1999, p. 22; *Idem*, *Protopopul Ștefan Vârgolici, vrednic dascăl gălățean*, în „Școala gălățeană”, nr. 237, septembrie 2016, p. 20.

⁹² *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 111 v.

⁹³ *Idem*, dosar nr. 76/1928-1929, f. 94.

⁹⁴ *Idem*, dosar nr. 167/1931-1935, f. 9.

⁹⁵ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Inventare, Parohia Băneasa, 1967, f. 2.

⁹⁶ *Idem*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 890/1965-1975, f. 4, 14. „Învelitoare de tablă nouă, tencuieli și zugrăveli la interior și exterior”. Valoarea lucrărilor se ridică la 14.500 lei.

⁹⁷ *Idem*, dosar nr. 890/1965-1975, f. 62-65.

⁹⁸ *Idem*, dosar nr. 1523/1987-1994, f. 56, 73, 76-77. Vechea turlă a fost demolată, în locul ei fiind construită o turlă hexagonală, învelită cu solzi de tablă. *Idem*, f. 58. Recepția lucrărilor de pictură în *Idem*, f. 102.

⁹⁹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1523/1987-1994, f. 118-119 (Document de sfințire a bisericii); *Știri, viața bisericească din eparhie*, în „Călăuză ortodoxă”, an. III, nr. 54-55, Galați, octombrie-noiembrie 1992, p. 15-

Biserica Cuv. Parascheva avea cărți rare din 1687-1836¹⁰⁰, între acestea numărându-se: *Octoih*, Blaj, 1792, *Triodion*, București, 1798, *Antologhion*, Neamț, 1825.

Pictorul Elena Vasilescu făcea, în 1991, următoarea descriere a bisericii Cuvioasa Parascheva: „Biserica ... se află situată în mijlocul satului, pe un deal în apropierea râului Chineja, care străbate satul de la un capăt la altul. Biserica este construită din cărămidă arsă și este acoperită cu tablă galvanizată...La intrare, în fața bisericii, se găsește clopotnița, construită din scândură. Planul de bază al bisericii este în formă de cruce și este compartimentat astfel: tindă cu o turlă închisă și cu plafon drept; pronaosul cu calotă semisferică; naosul cu calotă semisferică; altarul cu o bază interioară semicirculară, cu plafon drept“¹⁰¹.

În curtea bisericii, situată în apropierea gării, se află și unul din cele două cimitire ale satului.

Parohia a avut 7,50 ha de pământ arabil „predat“ Gospodăriei de Stat Moscu, raionul Tg. Bujor, în anul 1950¹⁰².

Biserica Buna Vestire

Am arătat că biserica Buna Vestire este a treia ca vechime din Băneasa, fiind ridicată între anii 1813-1814.

Elena, soția văduvă a lui Gheorghe Fulger, dăruia, în 1901 pentru biserica Buna Vestire din Băneasa și pentru școala din sat, „dreptul său de uzufruct asupra părții de moșie numită Boereasca“, moșie pe care o moștenise de la soțul său, prin testamentul din 1 martie 1886¹⁰³. De fapt, Elena Fulger prin aceasta pune în aplicare dorința testamentară a soțului cuprinsă în lăsamântul amintit. În documentul respectiv se stipula: „Ca o a zecea parte din venitul zisei părți de moșie, administrația comunei Băneasa să o distribuie pe fiecare an la servitorii bisericii cu hramul Buna Vestire din comuna Băneasa, mahalaua de Jos, conform dispozițiilor din aliniatul al 4-lea de sub punctul al 3-lea, testamentul defunctului meu soț, Gheorghe Fulger, cari dispozițiuni se vor pune astfel în lucrare chiar din primul an al intrării comunei Băneasa în folosința și în posesiunea părții de moșie, a cărei nudă

16; pr. Eugen Drăgoi, *Noi locașuri sfinte în eparhie*, în „Anuar“, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996, p. 157; Idem, *Istoria creștinismului în date*, p. 423.

¹⁰⁰ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Inventare, Parohia Băneasa, 1967, f. 2.

¹⁰¹ *Idem*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1523/1987-1994, f. 76-77.

¹⁰² *Arhiva Protopopiatului Tg. Bujor*, Fond Parohia Băneasa, Adresa nr. 869 a Sfatului Popular al comunei Băneasa din 20 aprilie 1951.

¹⁰³ Elena Gh. Fulger, *Actul de donație făcut de doamnă Elena G. Fulger, comunei Băneasa din jud. Covurlui, plasa Horincea*, Galați, 1901, p. 3.

proprietate i-a fost legată de soțul meu, Gheorghe Fulger și al cărei uzufruct îl donez eu, prin acest act.

Prin distribuirea arătatei zecimi din venitul anual între servitorii zisei biserici, se va forma în fiecare an un stat, care va fi o anexă a bugetului anual al comunei Băneasa¹⁰⁴. Pentru arendarea moșiei donată de defunctul Gh. Fulger exista în comună o asociație de locuitori¹⁰⁵.

În 1908 se face o reparație a bisericii¹⁰⁶.

Biserica filială Buna Vestire, construită din vălătuci se afla, în august 1910 „în stare mediocră“, după aprecierea protoiereului Gh. Popescu aflat în inspecție, la 31 august¹⁰⁷. În anul următor (23 august 1911) protoiereul consemna în procesul-verbal că la acea dată, la biserica filială Buna Vestire „se lucrează un pridvor în față, prevăzut cu o turlă. Această lucrări se faci din fondul cârciumilor și din analoghie locuitorilor, însă fără ca să să facă cunoscut autorităților bisericești de executare lucrări (sic!)“¹⁰⁸. Într-un extras de inventar întocmit în octombrie 1926 citim: „Biserica filială *Buna Vestire* este din paiantă, în stare rea, din cauza vechimei; este zidită (în) 1813“¹⁰⁹.

În vara anului 1921 protoiereul de Covurlui constata că biserica „este aproape ruinată“, motiv pentru care la 21 iunie 1921 s-a constituit un comitet pentru construirea unei noi biserici în Băneasa. Comitetul era alcătuit din: Constantin Darie, președinte, Ștefanache Plesnicuțe, Ghiță I. Șerban, Vasile Șerban, membri și Constantin Dabija, casier¹¹⁰. Din raportul protoiereului Gh. Costin rezultă că intenția locuitorilor era ca noua biserică să se ridice „pe locul unde a fost biserica Sfinții Atanasie și Chirilă“¹¹¹. De altfel, locația noii biserici va suscita unele dispute, alimentate și de o parte a enoriașilor bisericii filiale Buna Vestire care, în octombrie 1922, cereau ridicarea filialei la rang de parohie; episcopul locotenent Platon

¹⁰⁴ Elena Gh. Fulger, *Actul de donație*, p. 5.

¹⁰⁵ *Expunerea situațiunei jud. Covurlui pe anul 1907*, Galați, 1907, p. 19.

¹⁰⁶ Alex. N. Gussi, *Situațiunea județului Covurlui: expunere prezentată Consiliului județian în sesiunea sa ordinară de la 15 octombrie 1908*, Galați, 1908, p. 28.

¹⁰⁷ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 2.

¹⁰⁸ *Ibidem*, f. 3.

¹⁰⁹ *Ibidem*, f. 110 v. Tot din inventarul respectiv aflăm că biserica avea un clopot de 80 kg.

¹¹⁰ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 18. La f. 20-22 v Actul comemorativ pentru construirea noii biserici.

¹¹¹ *Ibidem*, f. 23. Raportul protoiereului nr. 506 din 5 septembrie 1921.

temporizează dorința solicitanților¹¹², dar starea de tensiune pe această temă se va menține câțiva ani¹¹³.

Reluând firul nașterii noii biserici subliniem că Ministerul Muncii autorizează, la 14 noiembrie 1921, o condică de pantahuză în cuprinsul județului Covurlui pentru construirea bisericii din Băneasa, delegat cu purtarea acestei condici fiind Haralamb Coșug¹¹⁴. La 10 iulie 1923 comitetul de construcție ia act de întocmirea planului și a devizului pentru construirea bisericii, „găsind că planul întocmit este cu puțință a se executa, față cu numărul și starea materială a enoriașilor“. Mai mult, se adunase întregul material, precum și $\frac{3}{4}$ din fondul necesar¹¹⁵. Drept urmare, episcopul dispune înaintarea planului și a devizului la minister; în august 1923 ministrul Cultelor și Artelor aprobă construirea bisericii Buna Vestire din Băneasa¹¹⁶.

Piatra de temelie a noii biserici Buna Vestire s-a pus duminică, 30 septembrie 1923, în prezența episcopului Iacov Antonovici al Dunării de Jos, la solicitarea comitetului de construcție¹¹⁷. Dimineața a fost oficiată Sfânta Liturghie în vechea biserică, după care cei prezenți s-au deplasat la locul noii biserici, unde s-a oficiat slujba de așezare a pietrei fundamentale, iar episcopul a ținut o cuvântare¹¹⁸. Preot paroh era Ion Tudor; între participanții la ceremonie s-a aflat și „energicul epitrop

¹¹² „Se va avea în vedere la timp“ este rezoluția prudentă a ierarhului. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 38.

¹¹³ Câțiva locuitori scriu la 15 iulie 1923 episcopului că locul ales pentru noua biserică nu este potrivit, fiind „lângă linia ferată“, terenul nisipos și „nu este la un loc care să fie avantajos pentru orice locuitor“. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 63. Protoiereul cercetează cazul, constată și raportează episcopului că în sat sunt două tabere, dar își declină competența în privința alegerii locului pentru noua biserică, cerând părerea unui tehnician. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 65-66. În privința intenției de transformare a filialei în parohie, în primăvara anului 1926 protoiereul Th. Stoica scria episcopului că deocamdată nu este cazul să se dea curs unei astfel de cereri. *Idem*, dosar nr. 22/1910-1927, f. 78. Raportul nr. 237 din 16 martie 1926.

¹¹⁴ *Ibidem*, f. 26. A se vedea și f. 47 și 50 unde se consemnează prelungirea termenului condiției până la 15 iunie 1924.

¹¹⁵ *Ibidem*, f. 52.

¹¹⁶ *Ibidem*, f. 51, 54.

¹¹⁷ *Ibidem*, f. 57. Este deci greșită afirmația pr. Ion Dumbravă (*Biserica parohială Buna Vestire din com. Băneasa, raion Bujor, reg. Băneasa, istoric*, ms. Dactilografiat, în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Inventar, 1967, f. 2) că biserica a început a se construi în anul 1922. Rectificăm și noi aceeași eronată dată de început a construcției (Pr. Eugen Drăgoi, *Locașurile sfinte din eparhie*, p. 156). Tot greșită este și înscrierea în Documentul de sfințire a bisericii din 10 noiembrie 1991 a informației că locașul a fost zidit în anul 1920. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1523/1987-1994, f. 101 r.

¹¹⁸ *Galații Noi*, an. II, nr. 5036 (230), 3 octombrie 1923; N. C. Nanu, *Activitatea Preasfințitului Iacov Antonovici ca episcop la Eparhia Dunării de Jos*, Huși, 1924, p. 87.

Costache Darie¹¹⁹. Locul noii biserici era, de fapt, în curtea vechii biserici cu același hram¹²⁰. Din lipsa fondurilor construcția a avansat cu greutate. La 23 august 1927 se prelungea pe un an de zile valoarea condiției de pantahuză¹²¹. Doi ani mai târziu biserica era ridicată. Dintr-o Dare de seamă întocmită în decembrie 1929 de membrii comitetului de construcție a bisericii, rezultă că suma de 240.000 de lei (220.000 lei strânși de la locuitori și 20.000 de lei dați de Prefectura Galați) „s-au cheltuit pentru temelie, făcutul cărămizii, terminatul zidăriei în roș, lemnăria necesară și învelitul cu tablă, punct la care s-a ajuns până acum cu lucrarea”¹²².

Preotul I. Dumbravă afirmă că „arhitectul care a conceput planul, sub îndrumarea căruia s-au efectuat lucrările până la aducerea în roșu a clădirii, a fost monahul Grigore Dinescu”¹²³. Conform devizului estimativ, valoarea lucrărilor de construire a bisericii se ridică la 1.250.049 lei¹²⁴.

Pentru finalizarea lucrării, în martie 1936 se elibera de către eparhie o nouă condică de pantahuză¹²⁵. Între timp (în anul 1938) a început construirea unei clopotnițe trainice, pentru instalarea noului clopot, adus în ziua de 6 mai 1937. Clopotul avea o greutate de 1.150 kg și costase 36.000 de lei¹²⁶.

La cutremurul din 1940 biserica a fost serios avariata. S-a reparat cu cheltuiala unei fiice a satului, Zamfira Șerpescu, domiciliată în București, cheltuielile ridicându-se la 400.000 de lei¹²⁷. Un alt ctitor este proprietarul gălățean

¹¹⁹ *Biserica parohială Buna Vestire din com. Băneasa, raion Bujor, reg. Băneasa, istoric*, ms. dactilografiat, în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Inventare parohiale, Parohia Băneasa, 1967, f. 3.

¹²⁰ *Ibidem*. Descrierea locului în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 76/1928-1929, f. 70, proces-verbal din 5 martie 1929. Pentru o parte din locul pe care s-a ridicat biserica au fost exprimate pretenții de proprietate, care s-au rezolvat în favoarea parohiei. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 76/1928-1929, f. 113.

¹²¹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 97.

¹²² *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 76/1928-1929, f. 91. În același document se preciza că „munca locuitorilor cu carele și brațele lor nu este socotită în bani”.

¹²³ *Biserica parohială Buna Vestire din com. Băneasa, raion Bujor, reg. Băneasa, istoric*, ms. dactilografiat, în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Inventar, 1967, f. 2-3; *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1248/1980-1986, f. 46.

¹²⁴ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 99-100.

¹²⁵ *Idem*, dosar nr. 257/1936-1942, f. 6; *Vestitorul*, an. XII, nr. 4, aprilie 1936, p. 7.

¹²⁶ *Ibidem*, f. 142. Clopotnița nu era terminată încă în anul 1943. *Ibidem*, f. 274.

¹²⁷ *Biserica parohială Buna Vestire din com. Băneasa, raion Bujor, reg. Băneasa, istoric*, ms. dactilografiat, în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Inventar, 1967, f. 3. Aceeași doamnă a donat și chivotul bisericii, precum și o cădelniță.

Vasile Miron, care a donat tabla galvanizată pentru acoperiș¹²⁸. Pantocratorul și bolta Sf. Altar s-au pictat de către pictorul Saulea din Bârlad, iar iconostasul (catapeteasma), în stil bizantin, de pictorul Cantini din Focșani, în 1951¹²⁹. Dintr-un raport al protopopului Constantin Cronț, înaintat eparhiei la 29 noiembrie 1943, reiese că angajarea pictorului Saulea a generat conflicte, întrucât artistul nu avea autorizație valabilă de pictor bisericesc. Din toată istoria creată în jurul acestei situații, preotul Grigore Axente s-a ales cu sancțiuni din partea eparhiei¹³⁰. Pictorul Saulea a fost ajutat în executarea picturii de către zugravul Grosu¹³¹. Conform procesului verbal de recepție, încheiat la 28 aprilie 1951, „lucrările de pictură sunt bine realizate“, valoarea acestora cifrându-se la suma de 126.500 lei¹³².

În iunie 1943 episcopul Cosma Petrovici aproba să se așeze în biserica nouă portretele celor doi ctitori: „al dnei Zamfira Șerpescu și al defunctului ei soț, Petru“; doamna respectivă, „fiică a acestei comuni, însă ajunsă în situație bună în București“ a suportat cheltuielile de refacere și pictare a bisericii, care erau cifrate la câteva milioane¹³³.

Icoanele de pe iconostas au fost realizate în 1951 de pictorul Adolf Cantini, „într-un curat stil bizantin“¹³⁴.

¹²⁸ *Biserica parohială Buna Vestire din com. Băneasa, raion Bujor, reg. Băneasa, istoric*, ms. dactilografiat, în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Inventar, 1967, f. 3.

¹²⁹ *Ibidem*.

¹³⁰ Potrivit raportului protoiereului C. Cronț, toată cheltuiala picturii a suportat-o „pioasa creștină doamna Z. Șerpoescu din București, fiica satului Băneasa. Aceasta s-a înțeles cu pictorul Saulea din Bârlad (au mai fost încă doi pictori ofertanți, n. ns.)“. Pictorul n-a putut fi contactat de către protoiereu pentru explicații, întrucât era mobilizat pe front. Până la data cercetării erau pictate: „Bolta în Sf. Altar, bolta în sânul bisericii, cei 4 evangheliști, iar la catapeteasmă icoane în rândul I de Jos, 4 icoane în rândul II, toate icoanele din rândul III, icoanele din rândul IV și neisprăvite icoana Maicii Domnului, Sf. Cruce și Răstignirea. Au mai rămas de pictat: ușile împărătești, ușile laterale, la catapeteasmă 2 icoane în rândul I, 2 icoane a Mântuitorului Iisus Hristos, una în rândul IV și una în strana arhierescă, iar la intrare Sf. Ap. Petru și Pavel“. Ministerul Instrucției, Educației, Cultelor și Artelor, cu adresa nr. 52.129 din 11 noiembrie 1943 comunică Episcopiei că pictorul Gh. Saulea din Bârlad a fost trimis în judecată, întrucât s-a folosit de o autorizație de pictor veche, care fusese anulată de minister. În aceeași adresă se cere și sancționarea preotului „vinovat de călcarea Legii și a Regulamentului pentru pictura bisericească, întrucât a îngăduit să picteze biserica parohială o persoană necuprinsă în tabloul picturilor și al zugravilor bisericești autorizați“.

¹³¹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 257/1936-1942, f. 297.

¹³² *Idem*, dosar nr. 365/1948-1959, f. 54.

¹³³ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 257/1936-1942, f. 294.

¹³⁴ Aprecieria aparține prof. Costin Ioanid. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1248/1980-1986, f. 46.

În aprilie 1951 lucrările noii biserici erau încheiate, cu sprijinul material consistent (donații bănești personale, colecte realizate în parohie, muncă fizică, întreținerea pictorului și a constructorilor) al obștii răzeșești locale, în frunte cu episcopii Zamfir Miron, Gheorghe Darie (fost primar), Apostolache Râpă, Dumitrache Bulete și dascălul Dumitru I. Bălan¹³⁵. Se cerea sfințirea locașului, iar protoiereul propunea să se acorde preotului Ion Dumbravă rangul de sachelar, scriind: „Deși are numai 10 ani de preoție și nu a făcut cursurile misionare, are meritul că după 30 de ani de zile de când s-a pus piatra fundamentală a bisericii, ceea ce n-au făcut alți preoți anteriori, c. sa a izbutit prin muncă asiduă să mai înalțe un altar de rugăciune în fața lui Dumnezeu”¹³⁶.

Biserica a fost sfințită de episcopul Chesarie Păunescu al Dunării de Jos, la 27 mai 1951, la slujbă fiind prezenți 22 de preoți¹³⁷.

Construcție monumentală, „biserica are un fronton sprijinit pe 6 coloane, scări largi pe 3 părți și cu 9 (sic!) turlle ; atât în exterior, cât și în interior se prezintă într-un stil arhitectonic unic”¹³⁸. Peste trei decenii și jumătate profesorul pictor Costin Ioanid consemna despre arhitectura bisericii: „Planul urmărește, în general, tipul construcțiilor tradiționale, particularizându-se însă printr-un ritm deosebit de intrânduri și ieșiri a dimensiunilor laterale, prin dispunerea pe două etaje a ferestrelor laterale și mai ales prin frecvența neobișnuită a turlor octogonale, în număr de 7”¹³⁹.

La sfârșitul anului 1951 preotul Dumbravă cerea binecuvântarea „spre a demonta biserica veche cu hramul Buna Vestire, închisă acum un an în urmă, spre a conserva astfel material(ul) bun ce s-ar mai putea găsi într-însa”¹⁴⁰. Nu numai că nu s-a dat o astfel de „binecuvântare”, dar peste aproape trei ani Episcopia Dunării de Jos comunica parohiei că „biserica Buna Vestire, zidită la 1813 din parohia Băneasa este înscrisă la nr. 3421 pe lista nr. IV de monumente istorice de arhitectură, aprobată prin ordinul nr. 172 din 13 iulie 1954 de Consiliul de Stat pentru Arhitectură și Construcții a Consiliului de Miniștri”. Drept urmare, parohia era

¹³⁵ Informație de la prof. dr. Dan Râpă-Bucliu, căruia îi mulțumesc și pe această cale.

¹³⁶ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 365/1948-1959, f. 52.

¹³⁷ *Ibidem*, f. 52, 56. Textul Actului de sfințire la f. 56; *Biserica parohială Buna Vestire din com. Băneasa, raion Bujor, reg. Băneasa, istoric*, ms. dactilografiat, în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Inventar, 1967, f. 3.

¹³⁸ Descrierea, făcută în 1967, se datorează preotului I. Dumbravă. *Biserica parohială Buna Vestire din com. Băneasa, raion Bujor, reg. Băneasa, istoric*, ms. dactilografiat, în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Inventar, 1967, f. 2.

¹³⁹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1248/1980-1986, f. 46

¹⁴⁰ *Idem*, dosar nr. 365/1948-1959, f. 62 (Raportul parohiei nr. 35/30 decembrie 1951).

obligată „să ia imediat măsuri pentru punerea bisericii la adăpost de orice stricăciuni”¹⁴¹.

Reparații de întreținere a noii biserici Buna Vestire s-au făcut în mai multe rânduri. Astfel, în august 1968 un deviz de reparații întocmit de parohie avea valoarea de 5.400 lei¹⁴²; în toamna anului următor erau întocmite alte documentații tehnice¹⁴³. O furtună în vara anului 1972 a avariat acoperișul Sfântului locaș, preotul luând măsuri de refacerea stricăciunilor¹⁴⁴.

Sub coordonarea preotului I. Dumbravă, între anii 1976-1980 s-au executat mai multe lucrări de reparații și îmbunătățiri la biserica Buna Vestire, îndeosebi după avarierea construcției în urma seismului din 4 martie 1977¹⁴⁵. Astfel a fost revizuită învelitoarea de tablă, s-a lucrat la consolidarea crucilor de pe turlele bisericii, a fost reparată tâmplăria sfântului locaș¹⁴⁶, s-a realizat electricitatea¹⁴⁷ și împrejmuirea cu prefabricate din beton¹⁴⁸.

Lucrările au continuat și în anii următori (1982-1990), luând amploare odată cu numirea ca paroh a tânărului preot Costică Ciochină (4 martie 1982). Între acestea sunt de menționat: pregătirea interioară a pereților pentru executarea picturii în frescă¹⁴⁹, confecționarea a 30 de strane sculptate în lemn de stejar¹⁵⁰, reparații la acoperiș, la exteriorul locașului și la clopotniță¹⁵¹, construirea unui gard din scândură

¹⁴¹ *Ibidem*, f. 83.

¹⁴² *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 890/1965-1975, f. 4; *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 27/1968, f. 2.

¹⁴³ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 21/1969-1970, f. 12 (1972).

¹⁴⁴ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 22/1971-1972, f. 13 (1972); *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 890/1965-1975, f. 80. Furtuna a dezvelit cca 50 mp din turla principală, iar turlele dinspre miazăzi i-a rupt crucea din fier forjat. *Idem*, f. 112. Valoarea lucrărilor de reparații a fost de 12.000 de lei. *Idem*, f. 141.

¹⁴⁵ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 59/1977-1978, f. 50.

¹⁴⁶ *Idem*, dosar nr. 13/1975, f. 44; dosar nr. 59/1977-1978, f. 3, 20; dosar nr. 53/1979-1980, f. 50. Valoarea lucrărilor executate până în 1977 se ridica la 12.000 de lei (*Idem*, dosar nr. 13/1975, f. 54), iar cele din 1977-1978 la 31.150 lei (*Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 59/1977-1978, f. 3).

¹⁴⁷ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 24/1976, f. 6; *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 890/1965-1975, f. 94.

¹⁴⁸ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 24/1976, f. 13-18; *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1071/1976-1979, f. 2, 14.

¹⁴⁹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1071/1976-1979, f. 57.

¹⁵⁰ Stranele au fost realizate de către sculptorul Vasile Croitoru din Grumăzești, județul Neamț, la valoarea de 2.500 lei/strană. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1523/1987-1994, f. 16-19, 50.

¹⁵¹ *Ibidem*, f. 33, 44.

la biserică¹⁵² și realizarea împrejuririi la cimitir¹⁵³. Întrucât din vechea pictură a lui Gh. Saulea „nu s-a mai păstrat nimic“¹⁵⁴ s-a procedat la repictarea bisericii, în tehnica fresco de către „zugravul definitiv“ Constantin Ciupercă¹⁵⁵. Biserica a fost resfințită la 10 noiembrie 1991 de PS Arhiepiscop-Vicar Casian Gălățeanul¹⁵⁶.

Referindu-ne la numărul și structura confesională a locuitorilor din Băneasa, potrivit recensământului din decembrie 1899, erau în comună 301 familii. Din cele 1.282 de suflete, 1.271 erau ortodocși, 8 mozaici, 2 catolici și un musulman¹⁵⁷. Peste trei decenii populația crescuse la 1.653 de suflete (din care 1.535 români și 118 țigani), toți fiind declarați ortodocși¹⁵⁸.

Din datele înscrise de Direcția județeană Galați de statistică, alcătuite în anul 2009 rezultă că Băneasa avea 1.497 de locuitori, din care 1.485 ortodocși, 8 adventiști de ziua a 7-a, 3 de alte religii și un ateu¹⁵⁹.

Biserica posedă mai multe cărți de cult, potrivit izvodului întocmit în iunie 1844¹⁶⁰. Câteva din acestea se găsesc acum în depozitul de carte veche al Arhiepiscopiei Dunării de Jos și în colecția de carte românească veche a Muzeului Județean de Istorie din Galați.

¹⁵² *Ibidem*, f. 54.

¹⁵³ *Idem*, dosar nr. 1248/1980-1986, f. 25, lucrare realizată în vara anului 1983. Cimitirul se află pe un deal, în partea de sud a comunei.

¹⁵⁴ *Ibidem*, f. 46.

¹⁵⁵ Devizul întocmit de pictorul prof. Costin Ioanid și aprobat de Comisia de Pictură Bisericească a Patriarhiei Române, în iunie 1986, avea valoarea de 217.652 lei. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1248/1980-1986, f. 43, 45, 46. Inițial lucrarea de pictură a fost adjudecată pe seama pictorului pr. Octavian-Nichifor Dicu, dar în octombrie 1991 s-a reziliat contractul cu acesta, deoarece pictorul Dicu „nu a dat dovadă de stabilitate față de această execuție, lăsând-o pe seama colaboratorului său, pictor Ciupercă Constantin“. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1523/1987-1994, f. 85, 93.

¹⁵⁶ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1523/1987-1994, f. 100. La f. 101 Documentul de sfințire. Reproducem însemnarea autografă a ÎPS Casian despre acest eveniment, pe *Evangelia* tipărită la București, în 1903 (exemplar aflat în biblioteca parohiei) p. 3: *Am săvârșit slujba sfințirii bisericii din parohia Băneasa, cu un sobor de preoți și mulțime de credincioși, paroh fiind pr. Constantin Ciochină. Doamne, binecuvintează! † Casian Gălățeanul. 10 nov. 1991.*

¹⁵⁷ Leonida Colescu, *Recensământul general al populațiunii României: rezultate definitive precedate de o introducere cu explicațiuni și date comparative*, București, 1905, p. 384-385.

¹⁵⁸ *Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930*, vol. 2, București, 1938, p. 150-151, 596.

¹⁵⁹ Informații furnizate de pe protoierul al Protopopiatului Galați, Ionel-Eugen Buruiiană, căruia îi mulțumesc și pe această cale.

¹⁶⁰ *SJAN Galați*, Fond Protopopiatul ținutului Covurlui, dosar nr. 9/1844.

Preoți

Doi dintre slujitorii bisericilor din Băneasa ne-au lăsat liste ale clericilor din localitate. Acestea însă încep cu mijlocul veacului al XIX-lea. Potrivit preotului Gr. Axente¹⁶¹, la altarul bisericii Cuv. Parascheva au slujit de-a lungul vremii, preoții: *Iordache Fulger*, 1866; *Grigore Georgescu*, 1866-1872; *Vasile Balaiș*, 1872-1883; *Gh. Burghilea*, 1885-1923; *I. Tudor* 1923-1927; *Grigore Axente*, din 1927. După preotul Dumbravă, de la sfințirea bisericii din 1849 și până în 1967, la altarul bisericii Buna Vestire au slujit preoții: *Toader Stratulat*, *Iordache Fulger*, *Gheorghe Burghilea*, *Ion Tudor*, *Grigore Axente* și din 1949 *Ion Dumbravă*¹⁶². Cele două liste sunt, evident, incomplete, cuprinzând și unele erori.

Am amintit anterior că în anii 1772-1774 erau doi preoți slujitori la Băneasa: „*popa Alexandru și popa Vasile*“¹⁶³. Sunt, deocamdată, cei mai vechi preoți cunoscuți la Băneasa. Potrivit catagrafiei întocmite în anul 1809, la biserica *Sf. Atanasie și Chiril* slujeau preoții: *Vasile Mitrofan*, *Dimitrie Mitrofan*, *Mihalache*, *ficior pâr(intelui) Ioan, nevolnic*¹⁶⁴; la biserica *Sf. Gheorghe* din Slobozia Băneasa preotul *Dimitrie Ungureanu*, *nevolnic*¹⁶⁵. Nu este exclus ca „*popa Vasile*“ să fie una și aceeași persoană cu preotul Vasile Mitrofan, amintit în mărturii scrise în secolul al XIX-lea. Preotul Vasile Mitrofan era slujitor al acestui locaș chiar înainte de 23 martie 1804. La această dată însemna pe un *Octoih*, tipărit la Blaj, în 1792: *Să-s știi că această sfântă carte...ci să numești Ohftoih este cumpărată de mine cu banii mei drepti doazăci lei... iar cine s-ar ispiti să o fure și să o înstreinezi să fii afurisit și blestimat de toți Sfinții ce au făcut la Nicheie sobor că nime(ni) n-au dat măcar un ban agiutor. Și îmbla velet 1804, mart(ie) 23. Vasile Mitrofan, preut*¹⁶⁶. Preotul Vasile a murit înainte de 10 februarie 1829, când fiii acestuia vând cartea respectivă¹⁶⁷.

Urmează, în ordine cronologică, preotul *Dumitru (sau Dimitrie) Ungureanu* care, potrivit catagrafiei de la 1809, slujea la biserica *Sf. Gheorghe* din Slobozia Băneasa, cum am arătat. La acea dată era „*nevolnic*“ adică neputincios, firește

¹⁶¹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 167/1931-1935, f. 72.

¹⁶² *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Inventare, parohia Băneasa, 1967, f. 2.

¹⁶³ P. G. Dmitriev, *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, în „*Moldova în epoca feudalismului*“, VII, 2, p. 101-102; Paul Păltănea, *Vechi locașuri de cult*, p. 235.

¹⁶⁴ Const. N. Tomescu, *Știri catagrafice din Biserica Moldovei în 1809*, p. 194.

¹⁶⁵ *Idem*, p. 196.

¹⁶⁶ Însemnarea se găsește la p. 59-85. Cartea se află în depozitul de carte veche al Arhiepiscopiei Dunării de Jos, inv. nr. 207.

¹⁶⁷ *Octoih*, Blaj, 1792, p. 87-99.

datorită vârstei înaintate. Din două însemnări pe un *Antologhion*, imprimat la Râmnic în 1766, aflăm că era preot la Băneasa, fiind ginerele preotului Mihalachi, cartea respectivă fiind proprietatea sa. „...¹⁶⁸ *Dimitrie ot Băneasa, zăt popăi lui Miha(la)chi*“¹⁶⁹; „*Această Sfântă carte ce să numește și Minei este dreaptă a părintelui Dumitru Ungureanu, zăt preot Mih(a)lachi...*“¹⁷⁰.

Este foarte posibil ca preotul Mihalachi, socrul preotului Dimitrie Ungureanu să fie aceeași persoană cu *Mihalache, ficior păr(intelui) Ioan, nevolnic*¹⁷¹, potrivit catagrafiei din 1809.

Catagrafia din anul 1831 înscrie la biserica Buna Vestire următorii slujitori: preoții *Ioan sãn Neculai Săverin, Simion sãn Stan Preda*, cărora li se adăugau următorii „*țârcovnici, dascăli i proci*“: *Ștefan sãn preot Dimitrii Haschiș, Ioan sãn preot Mihalache Mitrofan, Gheoghii sãn Alecsandru Miron, Vasilii sãn Stan Preda*¹⁷². În același an, la biserica Sfinților Patriarhi Atanasie și Chiril se aflau în activitate preoții *Dumitrache sãn Andrei Mitrofan, Ștefan sãn Ianache Cheorul, Ioan sãn Radul Balmuș*. Țârcovnici și dascăli erau: *Iftimii sãn Pricopii Savin, Ștefan sãn preot Dumitrache Mitrofan, Gheorghii sãn preot Dumitrachi Mitrofan și Ioniță sãn Iordache Plesnicuță (?)*¹⁷³.

La altarul bisericii Sf. Gheorghe din Slobozia Băneasa slujea, în 1831, preotul *Iftimii sãn Neculai Bălan*, iar țârcovnici și dascăli erau *Iordache sãn preot Iftimii Bălan, Trandafir Blănarul, Niță sãn Gavril Mocan*¹⁷⁴.

Tot în prima jumătate a secolului al XIX-lea a slujit la biserica Buna Vestire din Băneasa și preotul *Simeon Crăiță*. Acesta se ostenește, după propria-i expresie, pentru a lega una din cărțile bisericii. Redăm însemnarea respectivă, care amintește

¹⁶⁸ Lipsă filele 1-4.

¹⁶⁹ Însemnare pe *Antologhion*, Râmnic, 1766, f. 5-6. Exemplar aflat în colecția de carte românească veche a Muzeului Județean de Istorie din Galați, inv. nr. 26.789 (cartea a aparținut bisericii Buna Vestire din Băneasa, județul Galați). Semnalat de prof. dr. Dan Râpă-Buicliu, căruia îi mulțumim și pe această cale. În volumul Dan Râpă-Buicliu, *Catalogul colecțiilor de carte veche, manuscrise, publicații și cartografie din Muzeul de Istorie Galați*, Editura Muzeului de Istorie, Galați, 2012, p. 23 (XXXIII) *Antologhionul* este datat însă 1786 și se reproduce următoarea însemnare: *Să se știe că acest Sfânt Minei este al meu, preotul Dimitri ot Băneasa zăt popa Mihonea*.

¹⁷⁰ *Antologhion*, Râmnic, 1766, f. 29-33. Exemplar aflat în colecția de carte românească veche a Muzeului Județean de Istorie din Galați, inv. nr. 26.789 (cartea a aparținut bisericii Buna Vestire din Băneasa, județul Galați). Semnalat de prof. dr. Dan Râpă-Buicliu, căruia îi mulțumim și pe această cale. Însemnarea se continua pe mai multe file, dar a fost ștearsă, devenind ilizibilă.

¹⁷¹ Const. N. Tomescu, *Știri catagrafice din Biserica Moldovei în 1809*, p. 194.

¹⁷² *SJAN Iași*, Fond Vistieria Moldovei, dosar 236/1831, f. 121 v.

¹⁷³ *Ibidem*.

¹⁷⁴ *Ibidem*.

între donatorii cărții și vechea familie a fulgereștilor din Băneasa: „*Această sfântă carte ce să numește și Triod iaste cumpărată de cățiva arătați și numiți oameni și este cumpărat în 35 lei, adică treizăci de lei și cinci*¹⁷⁵. Să să știi cine au dat: *Mihalachi Fulger 5 lei pol, G(he)orghe Fulger 2 lei, Ion Ciudin 2 lei, Neculai Fulger 2 lei, Ion Fulger o rublă, Constantin Bălan 2 lei, Dinică un leu. După pomenire(a) această din urmă ci să numesc că au cumpărat acest Triod, anumi s-au legat cu banii Sfintei bisărici, hramul Bunii Vestiri ot Băne(a)sa cu dreptți bani, lei 12 pol lei, prin a me osteneli cu ducere la Bărlad di două ori, am cheltuit 2 pol lei. Simion Creiță preot*“¹⁷⁶.

Potrivit unor însemnări pe un *Chiriadromion*, Iași, 1842, aflat în biblioteca parohiei Băneasa, în februarie 1842 la biserica Buna Vestire, slujea *ierodiaconul Parfenii* (care donează cartea acestei biserici). În însemnarea respectivă este amintit și *preotul Gheorghii*, care nu este exclus să fi fost slujitor la același altar. După un timp *preotul Ioan Darie*, slujitor tot la biserica Buna Vestire, leagă din nou cartea¹⁷⁷. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea cartea ajunge în proprietatea *preotului Iftene Procopie*, care o donează aceleași biserici¹⁷⁸. Conform unei alte însemnări autografe, *preotul Procopie* a fost hirotonit la 12 februarie 1850¹⁷⁹. Slujea la Băneasa și la începutul anului 1865, alături de alți preoți¹⁸⁰.

O mărturie de căsătorie din ianuarie 1847 din Băneasa este semnată de *preotul Ioan Mereuță* de la biserica Sf. Voievozi din satul Băneasa!¹⁸¹. Cum nu sunt alte mărturii că a existat o biserică în Băneasa cu un astfel de hram, am semnalat doar acest înscris documentar care va fi dezlegat cândva de alți cercetători.

¹⁷⁵ Și cinci (adăugire ulterioară de altă mână și cu altă cerneală).

¹⁷⁶ *Triod*, Râmnic, 1782, f. 13-33. Exemplar aflat în colecția de carte românească veche a Muzeului Județean de Istorie din Galați, inv. nr. 23.894 (cartea a aparținut bisericii Buna Vestire din Băneasa, județul Galați). Dan Râpă-Buicliu, *Catalogul colecțiilor de carte veche, manuscrise, publicații și cartografie din Muzeul de Istorie Galați*, Editura Muzeului de Istorie, Galați, 2012, p. 21 (XXVI).

¹⁷⁷ A se vedea însemnările de pe forzaț 1, p. 1-7, 66, 253. *Preotul Darie* avea un fiu, Vasile, cântăreț la biserica unde acesta slujea, cu decret de recunoaștere din anul 1858. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 163/ 1863, f. 3. Pe *preotul Darie* (în document Dare) îl întâlnim ca prim slujitor la Băneasa și în ianuarie 1865. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 5/1865, f. 2-3. Listă a preoților aflători în fiecare comună din Plasa Horincea, întocmită la 28 ianuarie 1865. A decedat în anul 1869. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 918/1870, f. 2.

¹⁷⁸ *Octoih*, Blaj, 1792, p. 498.

¹⁷⁹ *Aghiasmatar Mic*, Iași, 1832, forzaț 2 (exemplarul se află în depozitul de carte veche al Arhiepiscopiei Dunării de Jos, inv. nr. 203). Fiul *preotului Procopie*, numit Vasile, era dascăl la biserica Buna Vestire, în iulie 1863, cu decret de recunoaștere din anul 1862. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 163/ 1863, f. 3.

¹⁸⁰ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 5/1865, f. 2-3, cu numele *Iftemie Precopu*.

¹⁸¹ *SJAN Galați*, Fond Protopopia orașului Galați, dosar nr. 4/1846, f. 7.

Între preoții de la Băneasa, aflați în slujbă la 28 ianuarie 1865 se înscrie și *Teodoru Stratulat*¹⁸², cel care s-a îngrijit, conform afirmației preotului I. Dumbravă, de construirea din temelie a bisericii Cuvioasa Parascheva¹⁸³.

Înainte de 29 iunie 1853 slujea la Băneasa preotul *Evstati* (Efstafii sau Stati, conform altor însemnări)¹⁸⁴; la data respectivă se transfera la Pășcanii, ca al doilea slujitor, slujind aici și la 12 august 1854, după cum ne încredințează două însemnări autografe ale acestuia. În toamna aceluiași an, preotul Efstafii primea rangul bisericesc de sachelar de la episcopul Meletie Istrati al Hușilor¹⁸⁵.

În anul 1873 era hirotonit ca preot pentru „templul din comuna Băneasa“ (Biserica Buna Vestire, n. ns.) seminaristul *Gheorghe Chiorpec*¹⁸⁶. Era absolvent al promoției din 1872 a Seminarului din Ismail¹⁸⁷. Din statistica întocmită în 1876 aflăm că era preot la biserica Buna Vestire¹⁸⁸. Un an mai târziu, într-o altă statistică

¹⁸² *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 5/1865, f. 2-3.

¹⁸³ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Inventare, parohia Băneasa, 1967, f. 2.

¹⁸⁴ Însemnarea, datată 12 august 1854, este făcută pe foaia de gardă a unui *Antologhion* (cuprinzând mineiele lunilor ianuarie-august), Pesta, 1838: „*Gios iscălitul mă însemnez aice că la anul 1853 m-am strămutat di la sat Băneasa [și] am vinit în sat Pășcanii și am slujit bisăricii Șfin[tii] V[oie]v[ozii] din pominitul sat vreme de 15 luni și atâte necazuri ci le-am pătimit di un posăsor anumi străcat, încât s-au stricat satu[l] di rău lui. Și [...] Șfinții Părinți care vor fi slujitori în urma me ca să nu mai vie la acel loc de muncă. Că am plătit eu pi toți în vreme me, că care ar îndrăzni a veni și nu ar faci luare aminte la cele scrise, să nu-i ajute Dumnezeu măcar o dată să slujească. Și spre ținere de minte am însămnat. 1854, august 12. Efstate*“. Pe aceeași carte (forțat 1 r) o însemnare nedată și nesemnă, dar care este făcută de dascălul Ariton, pomenește numele preotului State: „*Cu multă smerenii mă închin șfinții tale, cinsti[te] părinte Stati să binevoiți să mărg și eu la bisărică*“. Pe un alt *Antologhion* (cuprinzând mineiele lunilor septembrie-iunie), Pesta, 1838, citim (foaia de gardă, verso): „*În știință să fii că la anul di la Hristos ira (era, n. ns.) veletul 1853, iunii în 29 di zile m-am strămutat di la sat Băneasa la sat Pășcanii, proprieta[tea] a dumnelui marilui hatman Alecsandru Mavrocordat, fiind slujitoriu bisăricii cu hramul Șfinților Voievozi din pomenit[ul] sat și pentru ca să fii spre științi am însămnat aice cu al meu condei. Evstafii preot, al doile slujitor*“.

¹⁸⁵ Numele acestui preot apare într-o însemnare autografă pe un *Evhologiu*, Iași, 1834, aflat în biblioteca bisericii din Vlădești, județul Galați (localitate în care a fost înglobat cătunul Pășcanii): „*În știință să fii di când m-au făcut săchelariu de de (sic!) Prea Șfințitul Episcop a[l] Hușului Meletie Istrati, la anul 1854, o[c]tom[v]rie 28. Evstafi, sachelar*“. Pr. Eugen Drăgoi, *Icoana făcătoare de minuni de la Vlădești, județul Galați*, în „*Studii danubiene*“, an. II, nr. 2, Editura Partener, Galați, 2010, p. 47-48.

¹⁸⁶ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 1246/1873, nenumărat.

¹⁸⁷ Pr. drd. Lucian Petroaia, pr. Eugen Drăgoi, pr. prof. Costel Bulgaru, *Seminarul Telogic „Sfântul Apostol Andrei” din Galați*, p. 271.

¹⁸⁸ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 1473/1876.

era cotate cu o „conduită rea, neglijentă”¹⁸⁹. Înainte de 7 octombrie 1879 se transferă în altă eparhie, în locul său fiind numit seminaristul *Nicolae Popescu*¹⁹⁰. Fiu al lui Ioan Popa, Nicolae Popescu s-a născut la 6 decembrie 1856 în Cavadinești, județul Covurlui și a frecventat cursurile Seminarului din Ismail între anii 1872-1878¹⁹¹. Va fi hirotonit preot de episcopul Iosif Gheorghian la 6 ianuarie 1879, pentru biserica *Buna Vestire* din Băneasa¹⁹², începându-și activitatea la 12 ianuarie¹⁹³. În 1916 protoiereul Gh. Popescu scria despre preotul ajutător *Nicolae Popescu* de la Băneasa că avea 62 de ani și 40 de ani de preoție, fiind slăbit de boală¹⁹⁴. Preotul N. Popescu, despre care protoiereul de Covurlui mai nota că „în timpul vieții sale preoțești nu a corespons întru nimic chemării sale”¹⁹⁵, a încetat din viață la 26 ianuarie 1923¹⁹⁶.

Preotul *Vasile Balaes* de la biserica Sf. Atanasie din Băneasa, județul Covurlui se transferă, către sfârșitul anului 1884, la biserica Sf. Voievozi din Vădeni, județul Covurlui¹⁹⁷. Reamintim că slujirea acestui preot este plasată de preotul Gr. Axente între anii 1872-1883, după cum am arătat mai sus.

Nu știm când și-a început activitatea la Băneasa preotul *Iordache Fulger*; în lista preotului Axente, la care ne-am referit mai înainte, este înscris ca primul slujitor, în anul 1866. Se afla în slujbă însă înainte de 28 ianuarie 1865, întrucât la această dată apare în „lista preoților aflători în fiecare comună din Plasa Horincea”¹⁹⁸. Și în anul 1876 slujea la altarul bisericii Cuvioasa Parascheva¹⁹⁹. A decedat la 16 ianuarie 1877, după mărturia „poporenilor”²⁰⁰. Din raportul protoiereului Ioan Severin, înaintat Episcopiei Dunării de Jos (nr. 68/5 aprilie 1877) reiese că enoriașii cereau numirea în locul decedatului a lui *Grigore Georgescu*, absolvent al Seminarului din Ismail. În același document se făcea mențiunea că în localitate mai era un preot care „nu poate îndeplini serviciul divin la 4 biserici ce sunt în acea comună și nici nu poate îngriji de toți poporenii ce sunt așezați în 4

¹⁸⁹ *Idem*, dosar nr. 1563/1877. Despre unele vinovății ale preotului Chiorpec în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 1462/1876.

¹⁹⁰ *Idem*, dosar nr. 1741/1879, f. 212.

¹⁹¹ *Ibidem*, f. 213 r-v.

¹⁹² *Idem*, dosar nr. 1755/1879, f. 4.

¹⁹³ *Idem*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 14. *Anuar 1909*, București, 1909, p. 464.

¹⁹⁴ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 8, 10.

¹⁹⁵ *Ibidem*, f. 16.

¹⁹⁶ *Ibidem*, f. 44.

¹⁹⁷ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 1805/1884, f. 69 (Raportul Protoieriei Covurlui nr. 310 din 15 decembrie 1884).

¹⁹⁸ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 5/1865, f. 2-3.

¹⁹⁹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 1473/1876.

²⁰⁰ *Idem*, dosar nr. 1588/1877, f. 1.

cotuni²⁰¹. Din atestatul eliberat de seminar reiese că Grigore Georgescu este născut în comuna Slivna, județul Covurlui, în anul 1850, fiul lui Gheorghe Mănăscurtă și a frecventat Seminarul din Ismail între anii 1871-1876, începând cu clasa a II-a (prima clasă a urmat-o la Seminarul din Huși)²⁰². Tânărul Georgescu este hirotonit diacon la 12 iunie 1877 și preot la 19 iunie 1877 de către episcopul Melchisedec Ștefănescu²⁰³.

La 1 noiembrie 1923 preotul *Gheorghe Burghilea* se pensionează „pentru motive de vârstă înaintată”. Conform cererii sale de pensionare, avea vârsta de 72 de ani și 44 de ani de slujbă bisericească²⁰⁴. După *Anuarul Casei Bisericii*, a slujit la Băneasa de la 12 ianuarie 1881²⁰⁵. Preotul Burghilea a decedat la 1 mai 1930, fiind înmormântat în ziua de 4 mai²⁰⁶.

Înainte de 25 februarie 1925 paroh era preotul *Ioan Tudor*²⁰⁷. Acesta avea 26 de ani (în 1926), era văduv și existau informații că s-ar fi recăsătorit²⁰⁸. Înainte de 27 aprilie 1927 preotul Tudor demisionează, locuitorii cerând la această dată transferarea preotului „*Grigore Axente* din comuna Balintești, care de mult a năzuit a veni ca preot în comuna noastră, pe motiv că soția s(în)ției sale este învățătoare, și la școala noastră sunt locuri vacante”²⁰⁹. Transferat de la Balintești la Băneasa, începând cu 1 iunie 1927, preotul Grigore Axente este instalat în noul post de protoiereul de plasă, economul C. Patriche, la 19 iunie²¹⁰. Născut la 2 octombrie 1897 în localitatea Cuca, județul Covurlui, a absolvit Seminarul Teologic din Huși, în 1924. A fost hirotonit preot de episcopul Cosma Petrovici, la 27 septembrie 1924 pe seama parohiei Sf. Gheorghe din Balintești, județul Covurlui²¹¹. După trecerea la Domnul a preotului pensionar Burghilea, preotul Axente este hirotesit duhovnic²¹².

²⁰¹ *Ibidem*. Este eronată opinia pr. Grigore Axente (*Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 167/1931-1935, f. 72) că preotul Grigore Georgescu a slujit între anii 1866-1872.

²⁰² *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 1588/1877, f. 2, 3.

²⁰³ *Ibidem*, f. 6.

²⁰⁴ *Ibidem*, f. 58-59.

²⁰⁵ *Anuar 1909*, p. 464.

²⁰⁶ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 76/1928-1929, f. 98.

²⁰⁷ Potrivit unei însemnări pe *Apostol*, Mănăstirea Cernica, 1924, foaia de gardă: *Parohia C(uvioasa) Parascheva, com. Băneasa, jud. Covurlui. 1925, faur 25. Paroh pr. Ioan Tudor.*

²⁰⁸ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 79, 80, 82.

²⁰⁹ *Ibidem*, f. 85.

²¹⁰ *Ibidem*, f. 89. Raportul nr. 24 din 20 iunie 1927 al Protoieriei Horincea. Vezi și dosarul personal din *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*.

²¹¹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 76/1928-1929, f. 88.

²¹² *Ibidem*, f. 99 (raport din 27 mai 1930).

A slujit la Băneasa până la 1 februarie 1949, când a demisionat, pe motive de sănătate, mutându-se în Iași²¹³. Potrivit relatării dlui prof. Mihalache Brudiu, preotul Axente a lucrat ca taxator într-una din piețele Iașului, până la decesul său, petrecut, se pare, în anul 1964²¹⁴.

Preotul *Ioan Dumbravă*, născut la 19 iulie 1911 în Berești-Meria, județul Covurlui²¹⁵, a urmat școala primară la Mănăstirea Adam, sub îngrijirea monahiei Sofia, sora tatălui său, întrucât a rămas orfan de părinți, apoi gimnaziul la Berești, județul Covurlui și Seminarul Teologic Sfântul Apostol Andrei din Galați ale cărui cursuri le-a absolvit în anul 1931²¹⁶. Vreme de doi ani (1931-1933) a lucrat ca pedagog la Școala Normală de băieți „Costache Negri” din Galați. Studiile superioare teologice le-a făcut la Facultatea de Teologie din Cernăuți, luându-și licența în anul 1940. Din căsătoria cu Maria Crăescu din satul Regele Ferdinand (astăzi Prodănești), județul Covurlui, s-au născut 8 copii (5 fete și 3 băieți). După ce a trecut prin focul celui de al Doilea Război Mondial, în cadrul Regimentului 11 Siret, la 25 martie 1942 a fost hirotonit preot la Chișinău, slujind la parohia Tomai, județul Tighina; după refugierea din Basarabia (aprilie 1944) a fost utilizat ca preot în localitățile Dormărunt, județul Ialomița și Lehliu, județul Ilfov, iar de la 1 aprilie 1946 a fost numit preot la biserica Buna Vestire din Băneasa, predând și orele de religie la Școala elementară din localitate până la aplicarea „reformei” învățământului. În anul 1949, după mutarea preotului Axente la Iași, preia efectiv conducerea spirituală a tuturor credincioșilor afiliați celor două biserici ale parohiei Băneasa. După o slujire de 35 de ani, a decedat la 28 noiembrie 1981²¹⁷. S-a ocupat de reparațiile bisericii parohiale și a celei din filială, îndeosebi între anii 1976-1980

²¹³ *Idem*, dosar nr. 365/1948-1959, f. 15.

²¹⁴ Informații furnizate subsemnatului, în ianuarie 2011. Tot de la dl Brudiu am aflat că preotul Axente era apreciat în sat, fiind cinstit de enoriași pentru slujirea sa; copiilor le oferea totdeauna câte un mic dar. La Iași a avut probleme de sănătate, fiind internat un timp la spitalul din Socola, de unde a ieșit reabilitat. Locuia într-o casă veche (demolată între timp) lângă Facultatea de Medicină. Nu a avut copii; în schimb a întreținut la studiile liceale doi nepoți. Tot preotul Axente, conform relatării dlui prof. Dan Râpă-Buicliu, a acordat asistență materială cumnatei sale, Olga Butnaru, profesoară suplinitoare de limba rusă la școala din Băneasa (sora soției preotului).

²¹⁵ Certificatul de naștere în *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 90/1981-1982, f. 31. Pentru cele mai multe date biografice m-am folosit de „Microbiografia preotului Ioan Dumbravă” alcătuită de dl Remus Dumbravă, fiul preotului, la 16 septembrie 2008, pusă la dispoziție cu bunăvoință, împreună cu alte mărturii, de părintele protopop Toader Pohrib al Protopopiatului Tg. Bujor, căruia îi mulțumesc și pe această cale.

²¹⁶ Pr. drd. Lucian Petroaia, pr. Eugen Drăgoi, pr. prof. Costel Bulgaru, *Seminarul teologic „Sfântul Apostol Andrei” din Galați*, p. 284.

²¹⁷ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 90/1981-1982, f. 28-29. În *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1248/1980-1986, f. 6, data decesului, 30 noiembrie, este eronată.

și de aurirea Sfințelor Vase (potirul și discul) de la biserica Buna Vestire, operațiune făcută în vara anului 1974 la atelierele Patriarhiei Române²¹⁸. Era, potrivit aprecierii dlui prof. Mihalache Brudiu, un om harnic și respectat în sat. Unul din fiii săi, Remus Dumbravă, cu activitate îndelungată în Mauritania (stat în NV Africii) a urmat cursurile Facultății de Teologie din Constanța, încheiate în anul 2010²¹⁹. În micro-biografia dedicată tatălui său, de care am amintit, acesta scrie că toată viața preotul I. Dumbravă a muncit pământul pentru a-și întreține copiii la școli, 5 dintre ei urmând studii universitare.

Preotul *Constantin Ciochină*, născut la 24 ianuarie 1959, a fost hirotonit preot la 4 martie 1982, pe seama bisericii Buna Vestire din parohia Băneasa de către Episcopul- Vicar Epifanie Tomitanul²²⁰. S-a îngrijit de executarea lucrărilor de reparare capitală a bisericii parohiale Buna Vestire și a bisericii filiale Cuv. Parascheva, precum și de pictarea lor și de dotarea cu mobilier nou. A cumpărat, de asemenea, imobilul credinciosului Nicolae Fulger, în 1983, transformat în casă parohială²²¹. La 15 decembrie 1997 s-a transferat în postul de preot II la parohia Cuvioasa Parascheva din municipiul Galați.

Preotul *Traian Eugen Marola*, născut la 19 mai 1967, a fost hirotonit preot pe seama parohiei Balintești, la 15 septembrie 1993²²². La Băneasa, a slujit de la 1 decembrie 1998 până la 1 februarie 2007, când s-a transferat ca preot în Novara (Italia)²²³.

Preotul *Iulian Palade*, născut la 9 iulie 1979 în Târgu Bujor, județul Galați, este absolvent al Seminarului teologic Sf. Ap. Andrei din Galați (1999), și al Facultății de Teologie din Târgoviște (2003). A slujit ca preot la parohia Roșcani,

²¹⁸ *Idem*, dosar nr. 13/1975, f. 21. Probabil că este vorba de potirul și discul amintite într-o fișă „pentru obiectele de cult cu valoare artistică și istorică” întocmită în 1949. Din această fișă reiese că biserica parohială avea un potir din argint cu inscripția: *Pomenește, Doamne, întru împărăția Ta pe robii Tăi, protoieru Vasile, Adriana, Alexandru. Trupul lui Hristos primiți și gustați din nemurire. Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 365/1948-1959, f. 10. Despre acest potir, dar și despre un sfânt disc din metal prețios, ambele din 1849 se menționa că nu s-au găsit după moartea preotului Dumbravă. Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1248/1980-1986, f. 6.*

²¹⁹ Informație comunicată de preotul Iulian Palade, căruia îi mulțumesc și pe această cale.

²²⁰ *Idem*, dosar nr. 90/1981-1982, f. 12. Hirotonirea în preot s-a petrecut în biserica parohială Negru Vodă, județul Constanța. *Anuar*, Editura Episcopia Dunării de Jos, Galați, 1996, p. 250.

²²¹ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 90/1981-1982, f. 8, 10, 11, 16. Imobilul, situat în centrul comunei, avea 4 camere și a costat 55.000 de lei. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 1248/1980-1986, f. 13, 16.*

²²² *Anuar*, Editura Episcopia Dunării de Jos, Galați, 1996, p. 249.

²²³ *Biserică, misiune, slujire*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, 8, Galați, 2008, p. 461.

judetul Galați, de la 19 decembrie 2000 până la 1 aprilie 2007 când s-a transferat la Băneasa, unde slujește și în prezent²²⁴. La această din urmă parohie a ridicat două clopotnițe impunătoare (una la biserica Cuv. Parascheva, aproape finalizată în 2010 și una la biserica Buna Vestire, cu cameră mortuară și pangar, aflată în construcție) și a dotat casa parohială cu încălzire centrală. De asemenea, a recondiționat obiectele metalice de cult ale celor două biserici, printr-un atelier specializat din Botoșani²²⁵.

La Băneasa au mai slujit ocazional și alți preoți, precum ieromonahul *Grigore Dinescu*, înainte de 1929²²⁶ ieromonahul *Agatanghel Chiriac* de la Mănăstirea Cocoș (la biserica Buna Vestire) de Paștele anului 1933²²⁷, preotul *Sandu Sârbu* de la parohia Roșcani între 10 decembrie 1981- 4 martie 1982²²⁸.

Dascăli

Nu avem mărturii scrise despre numele unor dascăli la Băneasa, decât din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Este însă posibil ca dascăul *Gheorghe Vicol*, aflat în slujirea bisericii Sf. Gheorghe, în iulie 1863, să fi funcționat tot aici încă din prima jumătate a secolului al XIX-lea, întrucât avea decret de recunoaștere ca dascăl din anul 1845²²⁹. În iulie 1863 cânta în strana bisericii Cuvioasa Parascheva dascăul *Vasile Istrati*, cu decret de recunoaștere din anul 1858²³⁰. În locul acestuia, în primăvara anului următor, este numit dascăul *Ioan Sfat*²³¹. Cântărețul *Vasile Bălan*, originar din Băneasa, este numit la biserica Sf. Atanasie și Chiril, în martie 1864²³².

Statisticile bisericești înscriu la Băneasa următorii cântăreți: în 1876 *Vasile Procope* și *Vasile Bălan*, la biserica Buna Vestire, *Ioan Sfat* la biserica Cuv. Parascheva, *Gheorghe Hasmașu* și *Constantin Bălan* la biserica Sf. Atanasie și Chiril și *Ioan Gh. Vlad*, la biserica Sf. Gheorghe²³³; anul următor rămâne aceeași

²²⁴ *Ibidem*.

²²⁵ Informații furnizate de pc pr. Iulian Palade, căruia îi mulțumesc și pe această cale, precum și pentru tot concursul oferit documentării de realizare a prezentului studiu.

²²⁶ *Biserica parohială Buna Vestire din com. Băneasa, raion Bujor, reg. Băneasa, istoric*, ms. dactilografiat, în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Inventar, 1967, f. 2-3. A decedat în anul 1929 și avea rangul de arhimandrit. *Căminul*, nr. 11-12, Galați, 1929, p. 379.

²²⁷ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 167/1931-1935, f. 26, 28.

²²⁸ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 90/1981-1982, f. 13, 21.

²²⁹ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 163/ 1863, f. 3, nr. 80.

²³⁰ *Ibidem*, f. 3, nr. 79.

²³¹ *Idem*, dosar nr. 165/1863-1864, f. 35 (Raportul Protopopiatului Covurlui, nr. 361 din 28 martie 1864).

²³² *Ibidem*, f. 34 (Raportul Protopopiatului Covurlui, nr. 362 din 28 martie 1864).

²³³ *Idem*, dosar nr. 1473/1876.

schemă, cu excepția lui Gheorghe Hasmașu, care nu mai apare în statistică²³⁴. Cântărețul Hasmașu (Hasniș în documentul citat în continuare) slujea în vara anului 1863 la biserica Sf. Atanasie și Chiril, având decret de recunoaștere din anul 1860²³⁵.

Un alt dascăl, *Ioan Sfat* (n. 24 ianuarie 1879), probabil fiul celui angajat în 1864, este numit la Băneasa la 1 iulie 1904, fiind în funcție și în 1931²³⁶.

În iulie 1912 cantor II era *I. G. Vicol*²³⁷, aflat în funcțiune și în septembrie 1927²³⁸. În 1928 este anchetat pentru conduită rea cântărețul *Dionisie Sfat*, care fâgăduiește să se îndrepte²³⁹.

Cantorul *Ioan Gh. V. Fulger*, în vârstă de 85 de ani, dascăl la Băneasa între 1871-1927, este pensionat pe data de 1 aprilie 1927 și în locul lui este numit *Ioan C. Bălan*, „absolvent cu diplomă al Școalei de Cântăreți din Galați, căsătorit, cu 5 copii”²⁴⁰. Data pensionării dascălului Fulger se amână însă, fără să cunoaștem motivele, pentru 1 august 1927, pensionarea fiind aprobată de Consiliul Eparhial, precum și încadrarea noului cântăreț²⁴¹. A decedat la 15/16 februarie 1933²⁴². Cântărețul Fulger fusese titular la Băneasa de la 1 decembrie 1871, activând până la 1 aprilie 1894, când a întrerupt serviciul, reîncadrându-se la 1 aprilie 1900²⁴³.

Costache Anastasiade (1915-1981), originar din Băneasa, a urmat școlile de cântăreți bisericești din Galați, Huși și Tecuci (a absolvit în 1935). A fost paracliser la biserica Sf. Haralambie din Galați (1936), iar în primul Război Mondial a fost rănit grav în luptele de la Debrețin (Ungaria). A deservit strana bisericii din Băneasa

²³⁴ *Idem*, dosar nr. 1563/1877. Toți cântăreții sunt cotați ca având conduită bună. O altă mențiune în statistica din 1877 este că la biserica Sf. Atanasie și Chiril „servesc” preotul și cântăreții de la Buna Vestire, „fiind tot într-un sat”.

²³⁵ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 163/ 1863, f. 3, nr. 78.

²³⁶ *Idem*, dosar nr. 167/1931-1935, f. 9.

²³⁷ *Idem*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 4.

²³⁸ *Ibidem*, f. 109.

²³⁹ *Idem*, dosar nr. 76/1928-1929, f. 24-26bis.

²⁴⁰ *Idem*, dosar nr. 22/1910-1927, f. 83, 101 r.

²⁴¹ *Ibidem*, f. 94, 95, 101 v. După un alt înscris arhivistic, I. Bălan a fost numit cântăreț la 5 septembrie 1927. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 167/1931-1935, f. 9.

²⁴² *Idem*, dosar nr. 167/1931-1935, f. 29. În mormântarea cântărețului Bălan a avut loc la 18 februarie.

²⁴³ *Idem*, dosar nr. 22/1910-1927, f.104, 105 v; *Idem*, dosar nr. 76/1928-1929, f. 8 v. Este inexactă informația (*Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 22/1910-1927, f. 93) că dascălul Fulger a fost încadrat la Băneasa din 1874.

între 15 august 1946-1 iunie 1951 și 1 septembrie 1971- 16 februarie 1981. A decedat la 16 februarie 1981²⁴⁴.

În perioadele de vacanță a postului de cântăreț bisericesc a suplinit funcția de dascăl *Dumitru Bălan* (24 aprilie 1906 - 23 februarie 1995)²⁴⁵, fără să aibă calitatea de angajat. Cu o activitate de câțiva ani (1955 - 1960) în strana bisericii de la Băneasa este înscris și *Anastasiade Zanfir*, zis *Jenică* (23 iulie 1928 – 20 septembrie 2010)²⁴⁶ transferat la Balintești.

În prezent dascăl la Băneasa este *Octavian Stoica* (n. la Balintești, județul Galați, la 29 decembrie 1963). La Băneasa funcționează ca dascăl de la de la 1 noiembrie 1988, angajat prin transfer de la parohia Balintești.

La finalul acestor pagini de istorie locală ne exprimăm nădejdea că cele înscrise mai sus vor sugera ample și substanțiale dezvoltări care vor contura cândva monografia Bănesei, localitate și vatră bisericească multiseclară din ținutul Covurluiului.

²⁴⁴ Date preluate din dosarul personal aflat în *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*. Conform unei mențiuni de arhivă (*Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 257/1936-1942, f. 188) cântărețul Anastasiade a fost numit la Băneasa la 1 aprilie 1939. Angajarea nu s-a materializat, foarte probabil datorită mobilizării acestuia pe front. Amănunte în *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 22/1971/1972, f. 20 (1971) și 3 (1972); *Idem*, dosar nr. 24/1976, f. 19. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, parohia Băneasa, dosar nr. 890/1965-1975, f. 72. Data decesului și în *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 90/1981-1982, f. 46. Conform relatărilor dlui prof. M. Brudiu, dascălul Anastasiade, „om cinstit, cu glas frumos“ a fost internat și într-un lagăr din Rusia, apoi a devenit subofițer în armata română cu gradul de plutonier major.

²⁴⁵ *Consiliul local al comunei Băneasa*, Act de deces nr. 3/24 februarie 1995.

²⁴⁶ *Arhiva Protopopiatului Tg. Bujor*, Fond Parohia Băneasa, raportul nr 36 din 12 iulie 1959. Pentru datele de naștere și deces *Consiliul local al comunei Băneasa*, Act de deces nr. 21/22 septembrie 2010.